

TRĀPĪTS – ES

Eiropas Parlamenta Vēstnieku
skolas mācību materiāls

Eiropas Parlamenta
birojs Latvijā

SATURS

Ievads	2
Modulis Kā un kāpēc tika izveidota Eiropas Savienība?	4
Modulis Tu un Eiropas Savienība = mijiedarbība	18
Modulis Lēmumu pieņemšana	34
Modulis Tava balss Eiropā	60
Modulis Eiropas Savienība pasaulē	83

IEVADS

Jaunieši Jūs esat nozīmīga Latvijas un Eiropas sabiedrības daļa! Tādēļ Eiropas Parlaments ir izstrādājis izglītojošu programmu „Eiropas Parlamenta Vēstnieku skolas”. Mācību materiāls „Trāpīts – ES” ir atbalsta materiāls programmas īstenošanā.

Mācību materiāls „Trāpīts – ES” rosina skolēnu zinātkāri par Eiropas Savienību, pilnveido zināšanas un izpratni par cēloņsakarībām, attīsta kritiskās domāšanas prasmes, palīdz saskatīt savu lomu ES, formulēt savu attieksmi un diskutēt ar citiem. Mācību materiāls ir izstrādāts kā atbalsts pedagogam, ietverot mācību uzdevumus 9.-12. klašu skolēniem.

Uzdevumi strukturēti 5 moduļos. Katra moduļa temats un skolēnam sasniedzamais rezultāts:

Modulis **Kā un kāpēc tika izveidota Eiropas Savienība?**

- Kritiski izvērtē terminus savienība un demokrātija, izzina Eiropas Savienības vērtības.
- Papildina zināšanas par vienotas Eiropas ideju, Eiropas Savienības izveidi.
- Apzinās sabiedrisku procesu, ideju cēloņsakarības.

Modulis **Tu un Eiropas Savienība = mijiedarbība**

- Apzinās ES un Eiropu kā savas mājas.
- Saprot ES sniegtās iespējas, to ietekmi.
- Zina, ka vienus jautājumus risina valstu līmenī, bet citus Eiropas līmenī.
- Izprot ES politikas jomas un var sniegt tām piemērus.
- Zina, ka jauniešu politika ir viena no ES kompetencēm.
- Izprot un zina, kuri informācijas avoti par ES ir droši.

Modulis **Lēmumu pieņemšana**

- Apzinās lēmumu nozīmību savā, pilsētas, valsts, ES līmenī.
- Saskata dažādas formas kā sabiedrība var ietekmēt pieņemtos lēmumus.
- Apzinās Eiropas Parlamenta pieņemto lēmumu saistību ar Latvijas likumdošanu, savu dzīvi.
- Zina kā tiek pieņemti ES tiesību akti.
- Prot nosaukt Latvijas deputātus, kuri strādā Eiropas Parlamentā.
- Izprot kā veidojas informēta sabiedrība un kāda ir tās nozīme.

Modulis **Tava balss Eiropā**

- Izprot līdzdalības lomu sabiedrības procesos un saskata dažādus līdzdalības veidus.
- Papildina savas zināšanas par vēlēšanām Latvijā.
- Apzinās vēlēšanu nozīmību nākotnes procesos, formulē savu attieksmi.
- Mācās strādāt ar statistikas datiem, analizēt tos, meklēt cēloņsakarības.

Modulis **Eiropas Savienība pasaulē**

- Izzina kā ES mijiedarbojas pasaules mērogā.
- Pilnveido zināšanas par ES ilgspējīgas attīstības mērķiem un rīcību to sasniegšanai.

Katra moduļa ievadā ir norādītas interneta vietnes, kur iespējams iegūt papildu informāciju par konkrēto tēmu.

Cienījamais Pedagog,

vēlam veiksmi darbā, jo tikai ar Jūsu atbalstu izaugs zinātkāri, kritiski domājoši jaunieši, kuri izjūt piederības sajūtu savai dzimtenei, Eiropai un pasaulei, esot gatavi ne tikai ņemt no tās, bet arī dot pretim!

Kā un kāpēc tika izveidota Eiropas Savienība?

Ieteiktās interneta vietnes papildu informācijai par šo tēmu

VIDEOMATERIĀLI

- Vēsture: Eiropas vienotais tirgus (angļu valodā ar subtitriem latviešu valodā).
Pieejams: <https://ej.uz/4e8s>
- Vēsture: Eiropas pamatlicēji (visās ES valodās ar iespējamiem subtitriem visās ES valodās).
Pieejams: <https://www.euoparltv.europa.eu/lv/programme/others/history-fathers-of-europe>
- Paskaidrojums par Eiropas Savienību (angļu valodā).
Pieejams: <https://www.youtube.com/watch?v=8G1cde52Ko0>
- Eiropa 1957-2017: 60 miera gadi, demokrātija, solidaritāte (angļu valodā).
Pieejams: <https://www.youtube.com/watch?v=fqm9dda23YA&list=PLJmEREKFYU8VwhjtPq3a16LCNuBuKobgk>
- Eureka: Šūmanis – „Eiropas tēvs” (franču valodā ar subtitriem latviešu valodā).
Pieejams: <https://www.euoparltv.europa.eu/lv/programme/others/eureka-schuman-father-of-europe>
- Eureka: Ideja, kas noveda pie Eiropas Savienības (franču valodā ar subtitriem latviešu valodā).
Pieejams: <https://www.euoparltv.europa.eu/lv/programme/others/eureka-the-idea-that-led-to-the-european-union>
- Eureka: Eiropas Savienības veidošana – 50 gadu vēsture (franču valodā ar subtitriem latviešu valodā).
Pieejams: <https://www.euoparltv.europa.eu/lv/programme/others/eureka-building-the-european-union>
- Eiropas Savienība – vienkāršs paskaidrojums (vācu valodā).
Pieejams: <https://www.youtube.com/watch?v=pQHUOTCRv3E>
- Kas ir ES? (latviešu valodā)
Pieejams: <https://ej.uz/wva3>

INTERAKTĪVI MATERIĀLI

- *NeuroDyssee*: Atklājiet Eiropas Savienību. Spēle tiešsaistē ar jautājumiem par ES valstīm un galvenajiem notikumiem.
Pieejams: <http://neurodyssee.org/2011/index.php?lang=lv>

1

Apskati vārda „savienība” skaidrojumu un uzraksti vēl 5 vārdu savienojumus, kuros ietverts vārds „savienība”! Kas raksturo savienību?

SAVIENĪBA definīcija Latviešu valodā:

SAVIENĪBA

SIEVIEŠU DZIMTE

- 1 Uz kopīgiem principiem, kopīgām idejām vai mērķiem pamatota cilvēku (vai cilvēku grupu) attiecību sistēma; vienotība; kopība.
'Cieša savienība'
- 2 Sabiedriska organizācija, biedrība.
'Starptautiskā studentu savienība'
'Rakstnieku savienība'
- 3 Sadarbībai veidota (valstu, pilsētu, reģionu u. tml.) attiecību un savstarpējo sakaru sistēma; attiecīgā organizācija.
'Valstu savienība'
'Savienības līgums'
'Muitas savienība'
- 4 Valstiska apvienība, kurā ietilpst atsevišķas valstis, atsevišķas zemes un kurai ir kopēja vadība.
'Eiropas Savienība'

1 _____

2 _____

3 _____

4 _____

5 _____

Savienību raksturo ...

2

Uzraksti katram vārdam pretējas nozīmes vārdu!

Savienība – _____

Demokrātija – _____

Brīvība – _____

Miers – _____

Sadarbība – _____

Izvēlies vienu vārdu pāri un raksturo, kā tie ietekmē cilvēka, sabiedrības, valsts dzīvi!

Cilvēks:

Sabiedrība:

Valsts:

Lasi rindkopas¹ un katras rindkopas beigās uzraksti galveno domu, atslēgas vārdus!

Uz Eiropu kā vienotu veselumu ir mēģināts skatīties jau kopš Senās Grieķijas laikiem. Politiski Eiropu apvienot ir centušies daudzi valdnieki un karavadoņi, mēģinot Eiropas tautas pakļaut ar militāra spēka palīdzību. Savukārt filozofiem Eiropa bija un ir kultūras vienotība ar kopīgām pagātnes saitēm un kopīgu, uz racionālismu un humānismu balstītu nākotnes perspektīvu. Tomēr par Eiropas apvienošanu tiesiskā aspektā varam runāt tikai pēc Otrā pasaules kara. To noteica vairāki apstākļi.

Pirmkārt, bija nepieciešamība radīt starptautisku sadarbības modeli jauna kara novēršanai starp Eiropas valstīm. Šāda sadarbības modeļa meklējumi Eiropā nebija nekas jauns.

Nākamais apstāklis, kas mudināja Eiropu uz kopējiem mērķiem un sadarbību, bija ASV piedāvātais Māršala plāns, kura uzdevums bija palīdzēt tām Eiropas valstīm, kas smagi cieta Otrā pasaules kara laikā. Šīs palīdzības sniegšanas būtiskākais priekšnoteikums bija izveidot īpašu starpvalstu organizāciju, kas nodarbotos ar palīdzības administrēšanu. Šāda organizācija – Eiropas Ekonomiskās sadarbības organizācija – tika izveidota 1948. gadā.

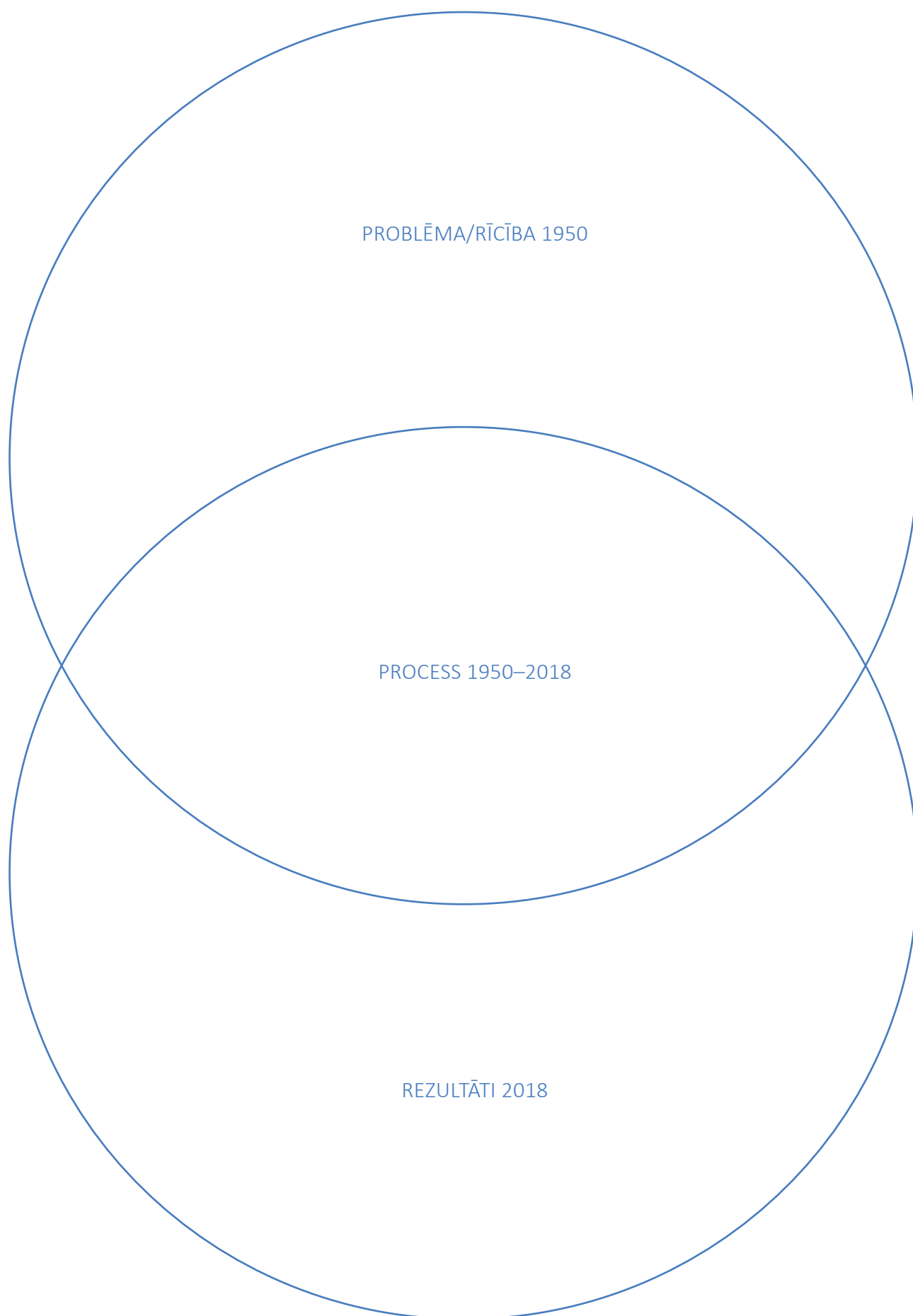
1 Informācija sagatavota pēc: Bērziņa S. Eiropas Savienība. Pieejams: <http://vesture.sauc.lv/index.php/raksti/rietumeiropa/34-eiropas-savieniba>

Trešais apstāklis, kas mudināja uz pārmaiņām, bija ģeopolitiskā situācija. Eiropai bija jābūt mātīties pastāvēt divu lielvaru – PSRS un ASV ēnā. Tāpēc, lai varētu sekmīgi cīnīties gan pret iespējamiem komunisma izplatīšanās draudiem, gan arī lai novērstu totālu ASV dominēšanu pasaules tirdzniecībā, Eiropas valstīm bija jāspēj ātri atjaunot savas kara laikā sagrautās ekonomikas. Visefektīvāk to varēja izdarīt tikai ciešas ekonomiskās sadarbības ceļā.

Ceturtais ir starptautiskās tirdzniecības īpatsvara palielināšanās. Līdz Otrajam pasaules karam var runāt par naturālo saimniecību vienas valsts ietvaros, proti, vairums ekonomisko aktivitāšu norisinās valsts iekšienē. Savukārt pēc Otrā pasaules kara ļoti strauji pieauga gan to preču skaits, kas tiek ražotas vienā valstī, bet tirgotas citā, gan arī to cilvēku skaits, kas, būdami vienas Eiropas valsts pilsoņi, vēlējas darboties citā valstī. Tādējādi radās nepieciešamība izveidot starptautisku sadarbības modeli, kas nodrošinātu iespējami vieglāku šādu starpvalstu ekonomisko aktivitāšu veikšanu.

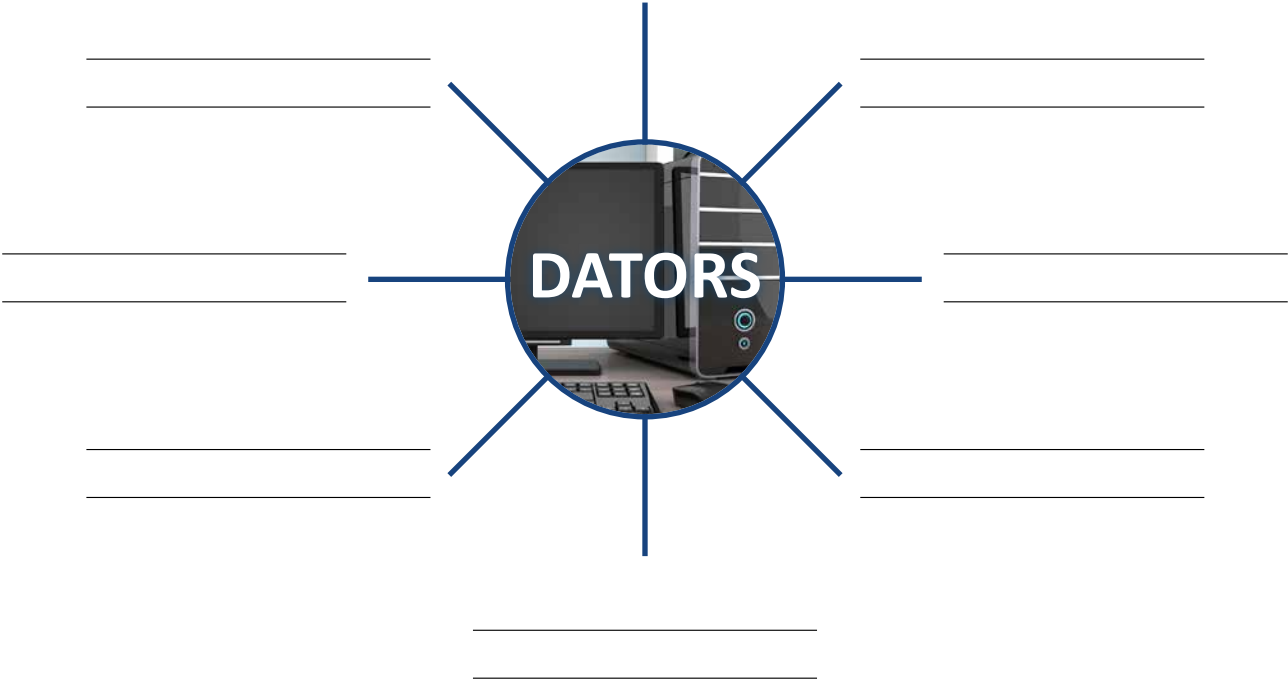
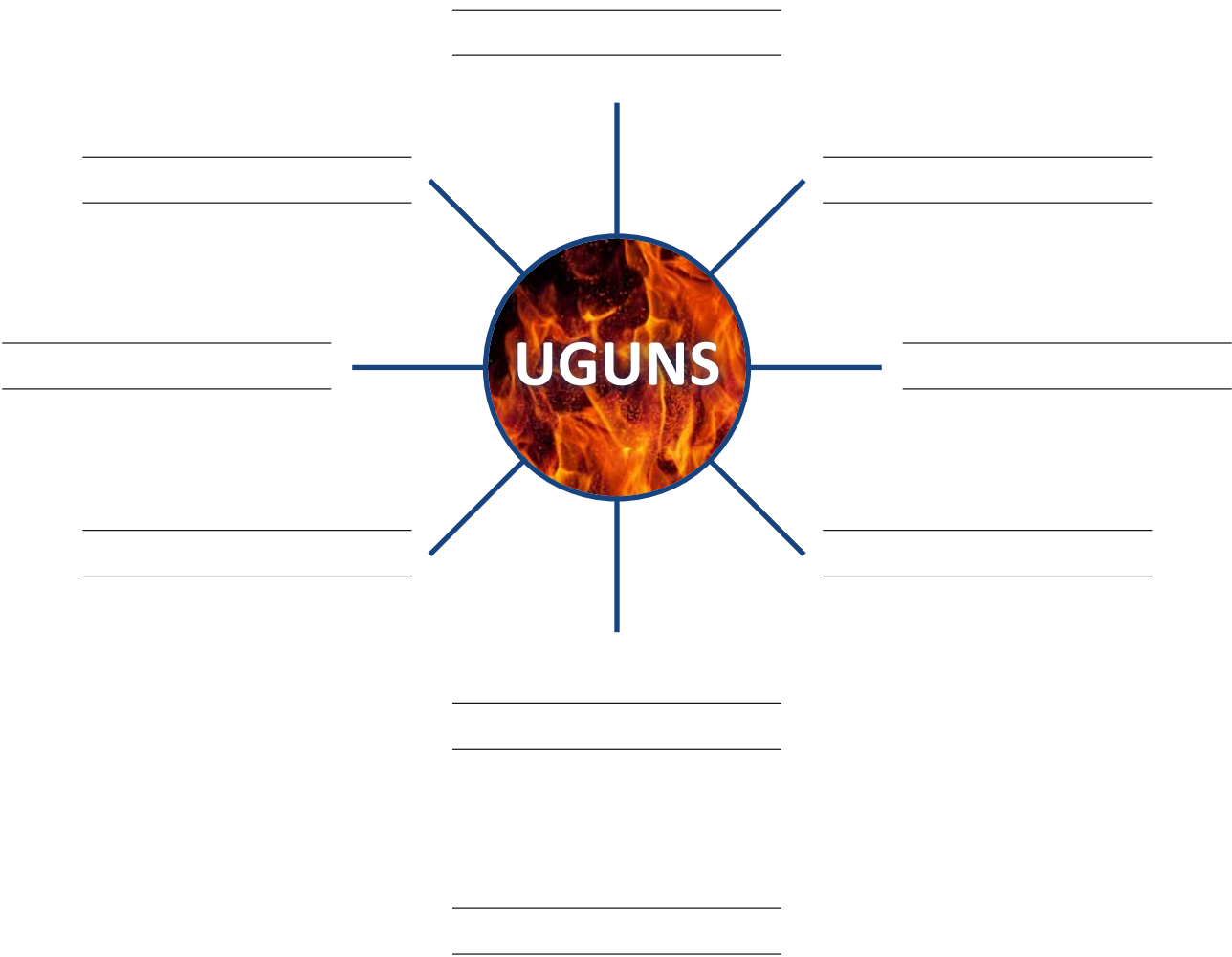
Iepriekš uzskaitītajiem iemesliem atbilstoša tiesiskā forma tika radīta 20. gs. piecdesmito gadu sākumā. Tā laika Francijas ārlietu ministrs Robērs Šūmanis kopā ar diplomātu Žanu Monē, 1950. gada 9. maijā nāca klāja ar priekšlikumu nodot Francijas un Vācijas ogļu un tērauda resursu pārraudzību vienotai augstākai varas iestādei, pieļaujot iespēju, ka arī citas Eiropas valstis piedalās šajā vienotajā ogļu un tērauda resursu pārvaldē. Šo Šūmaņa kunga izstrādāto plānu uzskata par pirmo nopietno atskaites punktu Eiropas ekonomiskās integrācijas vēsturē, tāpēc daudzās Eiropas valstīs, tostarp arī Latvijā, 9. maiju atzīmē kā Eiropas dienu.

Aizpildi diagrammu! Izmanto tekstā minētos faktus!

4

Lasi vārdus un ieraksti, kā konkrētās lietas un notikumi mainīja cilvēku dzīvi!

Lasi informāciju² par Eiropas Savienības vēsturi un pabeidz teikumus!

1945 – 1959. Miers Eiropā – sadarbības iesākums.

Eiropas Savienība tika izveidota ar mērķi izbeigt biežos un asiņainos karus starp kaimiņvalstīm. No 1950. gada Eiropas Ogļu un tērauda kopiena (EOTK) sāk ekonomiski un politiski apvienot Eiropas valstis, lai nodrošinātu ilglaicīgu mieru. Sešas valstis, kas to dibina, ir Beļģija, Francija, Vācija, Itālija, Luksemburga un Nīderlande. Attiecībās starp austrumiem un rietumiem 1950. gados valda aukstais karš. Ungārijā izcēlušos protestus pret komunisma režīmu 1956. gadā apslāpē padomju tanki. Bet jau 1957. gadā Padomju Savienība izvirzās kosmosa iekarošanas sacīkšu priekšgalā, palaizdama pirmo mākslīgo Zemes pavadoņi „Sputņik-1”. Tajā pašā 1957. gadā ar Romas Līgumu tiek nodibināta Eiropas Ekonomikas kopiena (EEK), citiem vārdiem, „kopējais tirgus”.

Izvirzot mērķi _____

Vienlaicīgi pasaulē _____

Zinot, ka _____

² Informācija sagatavota pēc: Eiropas Savienības vēsture īsumā.
Pieejams: https://europa.eu/european-union/about-eu/history_lv

1960 – 1969. „Izlaidīgie 60-tie” — ekonomiskās izaugsmes periods.

1960. gados rodas „jauniešu kultūra” līdz ar tādām grupām kā „The Beatles”, kas piesaista milzīgus pusaudžu fanu pūļus, kur vien tā parādās, tādējādi palīdzot stimulēt kultūras revolūciju un paplašinot plaisu starp paaudzēm. Tas ir labvēlīgs laiks ekonomikā, par ko jāpateicas arī apstāklim, ka ES valstis savstarpējā tirdzniecībā pārstāj iekasēt muitas nodokļus. Tās arī vienojas kopīgi kontrolēt pārtikas ražošanu, lai tagad nevienam vairs netrūktu pārtikas, un drīz vien pat rodas lauksaimniecības produktu pārprodukcija.

Kultūras revolūcija _____

Izmaiņas _____

Kopīga kontrole _____

1970 – 1979. Kopiena palielinās — pirmā paplašināšanās.

EEK 1973. gada 1. janvārī pievienojas Dānija, Īrija un Apvienotā Karaliste, palielinot dalībvalstu skaitu līdz deviņām. Līdz ar Salazāra režīma gāšanu Portugālē 1974. gadā un Spānijas ģenerāļa Franko nāvi 1975. gadā beidzas pēdējās labējā spārna diktatūras Eiropā. Reģionālās politikas ietvaros EEK sāk pārskaitīt lielu naudu darbavietu un infrastruktūras radīšanai nabadzīgos apgabalos. Eiropas Parlaments palielina savu ietekmi EEK lietās, un 1979. gadā pirmo reizi visi pilsoņi var ievēlēt Parlamenta locekļus tiešās vēlēšanās.

Svarīgi, ka _____

Izmaiņas _____

Pirmoreiz _____

1980 – 1989. Eiropas jaunā seja — Berlīnes mūra krišana.

Pēc streikiem Gdaņskas kuģu būvētavā 1980. gada vasarā visa Eiropa un pasaule runā par Polijas arodbiedrību „Solidaritāte” un tās vadītāju Lehu Valensu. Par desmito EEK dalībvalsti kļūst Grieķija 1981. gadā, un divus gadus vēlāk pievienojas Spānija un Portugāle. 1986. gadā tiek parakstīts Vienotais Eiropas akts. Šis līgums nodē par pamatu vērienīgai sešu gadu programmai, kuras mērķis ir sakārtot pašplūsmā esošo tirdzniecību ar ārpuskopienas valstīm, un tādējādi tiek bruģēts ceļš „vienotajam tirgum”. Notiek nozīmīgs politisks apvērsums, kad 1989. gada 9. novembrī tiek nojaukts Berlīnes mūris un pirmo reizi 28 gadu laikā tiek atvērta robeža starp Austrumvāciju un Rietumvāciju. Drīz pēc tam valsts atkal apvienojas.

Situācija strauji mainās _____

Esmu lasījis/lasījusi, ka _____

Nedomāju, ka _____

1990 – 1999. Eiropa bez robežām.

Sabrūkot komunismam Centrālajā un Austrumeiropā, eiropieši kļūst tuvāki kaimiņi. Vienotā tirgus izveidi pabeidz 1993. gadā, garantējot četras brīvības formas: preču, pakalpojumu un naudas aprite un cilvēku pārvietošanās. 1990. gados tiek arī parakstīti divi Līgumi — Māstrihtas Līgums par Eiropas Savienību 1993. gadā un Amsterdamas Līgums 1999. gadā. 1995. gadā ES pievienojas Austrija, Somija un Zviedrija. Luksemburgas ciematīņa Šengenas vārdā tiek nodēvēti nolīgumi, kas pakāpeniski atļauj cilvēkiem ceļot, robežpunktos neuzrādot pasi. Miljoniem jauniešu ar ES atbalstu studē citās valstīs. Kļūst vieglāk sazināties, jo arvien vairāk cilvēku sāk lietot mobilos tālruņus un internetu.

Vissvarīgākais, manuprāt, ir _____

Es saprotu, ka _____

Brīvība _____

2000 – 2009. Turpmāka paplašināšanās.

Politiskais dalījums starp Austrumeiropu un Rietumeiropu pēdīgi tiek izbeigts, kad 2004. gadā Eiropas Savienībai pievienojas 10 jaunas valstis – Latvija, Igaunija, Lietuva, Polija, Čehija, Slovākija, Slovēnija, Ungārija, Malta un Kipra – un 2007. gadā – vēl divas: Bulgārija un Rumānija. 2008. gada septembrī pasaules ekonomiku iedragā finanšu krīze, kuras iespaidā ES dalībvalstis nodibina ciešāku ekonomisko sadarbību. 2009. gada 1. decembrī stājas spēkā Lisabonas Līgums.

Jāņem vērā, ka _____

Es zinu _____

Esmu bijis/bijusi _____

No 2010. gada līdz šodienai. Iespēju un sarežģījumu desmitgade.

Jaunā desmitgade ir iesākusies ne vien ar smagu ekonomikas krīzi, bet arī ar cerību, ka ieguldījumi jaunās videi un klimatam nekaitīgās tehnoloģijās un ciešāka Eiropas valstu sadarbība nodrošinās ilgstošu izaugsmi un labklājību.

Mērķis _____

Rīcība _____

Riski _____

Lasi par Eiropas Savienības vērtībām. Izvēlies vienu vērtību un veido aptauju, lai noskaidrotu kā to izprot Tavi vienaudži. Noskaidro vismaz 5 vienaudžu domas. Izveido izvēlētās vērtības definīciju un skaidrojumu. Apkopo atbildes un pabeidz iesāktos teikumus!

Mani vienaudži jau zina, ka _____

Maniem vienaudžiem zināšanas būtu jāpapildina par _____

Mana pieredze liecina, ka _____

**Tu un Eiropas Savienība =
mijiedarbība**

Eiropas Parlamenta
birojs Latvijā

Ieteiktās interneta vietnes papildu informācijai par šo tēmu

VIDEOMATERIĀLI

- „Ko gan Eiropa jekad mūsu labā ir izdarījusi?” (angļu valodā). Satīriska īsfilma par dažiem ES sniegtajiem ieguvumiem.
Pieejams: <http://www.youtube.com/watch?v=IFyywfHbj3M>
- Erasmus + (angļu valodā ar subtitriem). Izglītība. Apmācība. Jaunatne. Sports.
Pieejams: <https://www.europarltv.europa.eu/lv/programme/society/erasmus>
- Kopīgi mērķi: digitālais vienotais tirgus (angļu valodā).
Pieejams: <https://www.europarltv.europa.eu/lv/programme/world/common-goals-digital-single-market>
- Jaunieši par ES (vācu valodā).
Pieejams: <https://www.youtube.com/watch?v=Eh4LfaXBdSs>
- Eiropas Savienības ekonomiskā pārvalde (angļu valodā).
Pieejams: <https://www.youtube.com/watch?v=Y20jS7L3Vol>

INTERAKTĪVI MATERIĀLI

- Kas ir Eiropas Centrālā banka? (latviešu valodā)
Spēle pieejama: <https://www.ecb.europa.eu/ecb/educational/educational-games/topfloor/html/topfloor.lv.html>
- Video materiāli par dažādām ES darbības tēmām (ar subtitriem latviešu valodā).
Pieejams: <https://ej.uz/hvh1>
- Ko ES ir darījusi manā labā? (angļu valodā ar subtitriem)
Pieejams: <https://ej.uz/bwq1>
- Kampanjas #EUandME vietne atklāj daudzveidīgas iespējas, ko jauniešiem nodrošina.
Pieejams: <https://europa.eu/euandme/lv>

1

Apskati ekrānšāviņus un raksturo jomas, kurās ikdienā saskaramies ar vārdu „EIROPA”! Ekrānšāviņi doti ierosmei, papildini minētos piemērus ar saviem! Mini trīs sev svarīgākās jomas un pamato savu atbildi!

2

Strādājiet pāri!

Izvēlieties vienu teikumu un rakstiet tā turpinājumu. Pirms tam paplašiniet savas esošās zināšanas, atrodiat noderīgu informāciju medijos. Pārējos teikumus pabeidziet, balstoties savās līdzšinējās zināšanās. Pārrunājiet katru rindkopu ar klasesbiedriem!

Ģeogrāfiski Eiropa ir

No ģeogrāfiskā un kultūrvēsturiskā viedokļa Eiropu var iedalīt

Eiropas Savienība ir

Cilvēku ikdienā Eiropa ir

Eiropas iedzīvotāji ir

Mitoloģijā Eiropa bija

Eiropas vēsture ir

3

Lasi apgalvojumus un izvēlies trīs, kas Tevi uzrunā visvairāk. Atrodi katram apgalvojumam pierādījumu, norādot avotu! Centies atrast informācijas pirmavotu. Papildini rakstīto ar vēl kādu faktu, informāciju!

Apgalvojums	Informācijas avots/avoti	Papildu informācija
ES ir devusi iespēju vairāk nekā diviem miljoniem studentu studēt un stažēties ārzemēs.		
ES daudz naudas izlieto trūcīgo valstu iedzīvotāju atbalstam.		
ES aizliedza kosmētisko līdzekļu izmēģinājumus ar dzīvniekiem.		
ES panāca vienošanos par mobilo tālruņu sakaru cenām un tās tagad ir zemākas.		
Gandrīz visās ES dalībvalstīs var strādāt un ceļot bez robežkontroles.		
ES nodrošināja, ka vīriešiem un sievietēm ir tiesības saņemt vienādu atalgojumu par vienādu darbu.		
Iepirkšanās: ES noteikumi sargā patērētājus pret krāpniekiem, nodrošina paredzamas pārrobežu sūtījumu izmaksas un aptur ģeoblokēšanu. Proti, pārdevējiem jānodrošina vienādas cenas un nosacījumi klientiem no visām ES valstīm.		
ES ir arī nolīgumi ar ārpussavienības valstīm par tirdzniecību, vidi, eksportu, drošību, kā arī par to, kā risināt starptautiskas problēmas, piemēram, terorismu un finanšu krīzi.		

Eiropas Savienības kompetence ir noteikta Līguma par Eiropas Savienības darbību (LESD) 2.-6. pantā, un to iedala trīs kategorijās:

ES ir ekskluzīva kompetence (LESD 3. pants)
(tikai ES var rīkoties)

Kompetence ir dalīta starp ES un dalībvalstīm (LESD 4. pants)
(dalībvalstis var rīkoties tikai tad, ja ES nolēmusi nerīkoties)

ES ir pilnvaras atbalstīt, koordinēt vai papildināt dalībvalstu rīcību (LESD 6. pants) – šajās jomās ES nevar pieņemt juridiski saistošus tiesību aktus, kuros no dalībvalstīm prasīts, lai tās saskaņo savus likumus un noteikumus

„Kopīga kompetence” nozīmē, ka attiecīgajā jomā gan ES, gan tās dalībvalstis var pieņemt tiesiski saistošus tiesību aktus.

Iepazīsties ar ES kompetencēm un pasvītro tās, kam vari minēt piemēru! Strādājiēt grupā un dalieties savās zināšanās! Izmantojiet informācijas avotus un miniet piemērus visām jomām!

Ekskluzīva kompetence (sk. LESD 3. pantu)

- muitas savienība;
- iekšējā tirgus darbībai nepieciešamo konkurences noteikumu izstrāde;
- monetārā politika tām dalībvalstīm, kuru valūta ir eiro;
- jūras bioloģisko resursu saglabāšana saskaņā ar kopējo zivsaimniecības politiku;
- kopējā tirdzniecības politika;
- starptautisku līgumu slēgšana.

Kopīga kompetence (sk. LESD 4. pantu)

- iekšējais tirgus;
- sociālā politika (tikai LESD noteiktajos aspektos);
- ekonomiskā, sociālā un teritoriālā kohēzija;
- lauksaimniecība un zivsaimniecība, izņemot jūras bioloģisko resursu saglabāšanu;
- vide;
- patērētāju tiesību aizsardzība;
- transports;
- Eiropas komunikāciju tīkli;
- enerģētika;
- brīvības, drošības un tiesiskuma telpa;
- kopējie drošības apsvērumi sabiedrības veselības jautājumos (tikai tajos aspektos, kas noteikti LESD);
- pētniecība, tehnikas izstrāde un kosmoss;
- sadarbība attīstības jomā un humānā palīdzība.

Lasi informāciju un katrai ES kompetencei pieraksti, kurš skaidrojums tai atbilst!

Muitas savienība

Patērētāju tiesību aizsardzība

Iekšējā tirgus darbībai nepieciešamo konkurences noteikumu izstrāde

Komunikācijas

Monetārā politika

Enerģētika

Kopējā zivsaimniecības politika

Brīvības, drošības un tiesiskuma telpa

Kopējā tirdzniecības politika

Kopējie drošības apsvērumi sabiedrības veselības jautājumos

Iekšējais tirgus

Inovācijas un pētniecība

Ekonomiskā, sociālā un teritoriālā kohēzija

Sadarbība attīstības jomā un humānā palīdzība

- 1 ES ar likumdošanu aizsargā patērētāju tiesības un izstrādā mehānismus, kas palīdz ātri un efektīvi atrisināt strīdus ar tirgotājiem (piemēram, piedāvājot iespējas strīdus izšķirt alternatīvā ceļā vai vērsties Eiropas patērētāju tiesību aizsardzības centros). Nodrošina patērētājiem iespēju izvēlēties, pamatojoties uz skaidru, precīzu un konsekventu informāciju (piemēram, iepērkoties internetā).
- 2 ES zvejniecība ir ceturtā lielākā pasaulē. Katru gadu tā sagādā 6,4 miljonus tonnu zivju. Zvejniecībā un zivju pārstrādē ir nodarbināti vairāk nekā 350 000 cilvēku. ES gādā par zvejas ilgtspējību gan ekonomiskā, gan vides aizsardzības ziņā, tajā pašā laikā aizsargājot patērētāju intereses un ņemot vērā zvejnieku vajadzības.
- 3 Reģionālā politika kalpo ES reģioniem un pilsētām, veicinot ekonomikas izaugsmi un uzlabojot dzīves kvalitāti ar stratēģiskiem ieguldījumiem. Tā ir arī aktīvas solidaritātes izpausme par labu mazāk attīstītajiem reģioniem.
- 4 Veselības aprūpes organizēšana un praktiskā nodrošināšana ir valstu valdību ziņā. ES uzdevums ir papildināt dalībvalstu politiku, palīdzot sasniegt kopīgus mērķus, apvienojot resursus un līdz ar to panākot apjomradītus ietaupījumus, palīdzot ES valstīm risināt kopīgus jautājumus, tādus kā pandēmijas, hroniskās slimības un ilgāka paredzamā mūža ietekme uz veselības aprūpes sistēmām.
- 5 ES konkurences noteikumi ir izstrādāti, lai nodrošinātu taisnīgus un vienlīdzīgus uzņēmējdarbības apstākļus, tajā pašā laikā atstājot vietu inovācijai, vienotiem standartiem un mazo uzņēmumu attīstībai.
- 6 Vienots tirgus, kurā nodrošināta preču, pakalpojumu, kapitāla, personu brīva aprīte, pārvietošanās un kurā iedzīvotāji bez ierobežojumiem var dzīvot, strādāt, mācīties un nodarboties ar uzņēmējdarbību.

- 7 Eiropas Komisijas (EK) mērķis ir veidot un sekmēt tādu politiku, lai transports būtu efektīvs, drošs, videi draudzīgs un ilgtspējīgs, radīt apstākļus konkurētspējīgai nozarei, kas rada darbvietas un vairo labklājību.
- 8 ES dalībvalstis savstarpēji koordinē savu ekonomikas politiku, lai spētu rīkoties vienoti, ja rodas grūtības, piemēram, tādas kā ekonomikas un finanšu krīze. 19 valstis ir nolēmušas saliedēties vēl vairāk un ieviesušas eiro kā savu vienoto valūtu. Visas ES dalībvalstis (arī tās, kas nav eirozonā) ietilpst ekonomiskajā un monetārajā savienībā. Tā ir ekonomiskās sadarbības sistēma, kuras mērķis ir stimulēt darbvietu rašanos un ilgtspējīgu izaugsmi, kā arī koordinēt mūsu reakciju uz globālām ekonomikas un finanšu problēmām.
- 9 ES ir pasaulē vislielākais tirdzniecības partneris, un tā atbild par 16,5% pasaules importa un eksporta. Brīva tirdzniecība starp dalībvalstīm bija viens no ES dibināšanas principiem. ES ir pasaulē lielākā rūpniecības preču un pakalpojumu eksportētāja, un tā ir lielākais importa tirgus vairāk nekā 100 valstīm. ES ir arī pasaulē lielākais vienotais tirgus. Tā ir vienkāršota sistēma teritorijā, kur var brīvi pārvietoties cilvēki, preces, pakalpojumi un nauda.
- 10 Eiropa saskaras ar augošu enerģijas pieprasījumu, cenu svārstībām un padeves pārtraukumiem, kā arī apzinās, ka ir jāsamazina enerģētikas nozares ietekme uz vidi. Lai atrisinātu šīs problēmas, ir vajadzīga skaidra ES enerģētikas stratēģija.
- 11 Vienota tirdzniecības zona, kurā notiek brīva preču aprīte neatkarīgi no tā, vai preces ražotas ES vai ievestas no ārpus savienības valstīm. Par ražojumiem, ko ievēd no ārpus savienības valstīm, nodokli maksā šķērsojot ES robežu pirmo reizi.
- 12 Vairāk nekā puse līdzekļu, kas domāti jaunattīstības valstu attīstības atbalstam, nāk no ES un tās dalībvalstīm, līdz ar to ES ar dalībvalstīm ir pasaulē lielākais atbalsta sniedzējs. Ilgtspējīga nabadzības izskaušana ir ES politikas prioritārs mērķis attīstības jomā. Izšķirīgi svarīgi ir ANO pieņemtie astoņi tūkstošgades attīstības mērķi. Šie mērķi paredz arī uz pusi samazināt galēju nabadzību, apturēt HIV/AIDS izplatīšanos un visiem nodrošināt pamatskolas izglītību. Eiropas Savienība ir apņēmusies palīdzēt tiem, kas visā pasaulē cietuši gan dabas, gan cilvēku darbības izraisītās katastrofās. Tā ik gadu palīdz vairāk nekā 120 miljoniem cilvēku. ES un tās dalībvalstis kopā ir lielākās humānās palīdzības sniedzējas pasaulē. Atbalsta sniegšanas juridiskais pamats ir Lisabonas līgums. Mērķis ir palīdzēt cietušajiem cilvēkiem neatkarīgi no viņu valstspiederības, ticības, dzimuma vai tautības. ES ir uzņēmusies vadošo lomu, sniedzot palīdzību pēc katastrofām.
- 13 Inovācijai ir atvēlēta ļoti svarīga vieta ES izaugsmes un nodarbinātības stratēģijā. ES dalībvalstīm ir ieteikts līdz 2020. gadam ieguldīt pētniecībā un attīstībā 3% no sava iekšzemes kopprodukta. Tas radītu 3,7 miljonus darbvietu un paaugstinātu Eiropas Savienības IKP par gandrīz 800 miljardiem eiro gadā. ES iniciatīvā „Inovācijas savienība” Eiropa (arī sadarbībā ar ārpus savienības valstīm) pievēršas mūsdienu lielo jautājumu risināšanai: enerģētikai, pārtikas pietiekamībai, klimata pārmaiņām un sabiedrības novecošanai.
- 14 Eiropas Savienības pilsoņiem ir tiesības dzīvot jebkurā ES valstī. Robežas šķērsošanu ir grūti pat pamanīt, kopš Šengenas līgumā tika atceltas pārbaudes uz ES iekšējām robežām (izņemot Bulgāriju, Horvātiju, Kipru, Īriju, Rumāniju un Lielbritāniju). ES arī daudz dara, lai pasargātu iedzīvotājus no starptautiskās noziedzības un terorisma un nodrošinātu ikvienam iespēju vērsties vietējā tiesā, kā arī gādā par pamattiesību ievērošanu. Efektīvas tiesu sistēmas pieejamība ir viena no pamattiesībām un Eiropas demokrātijas pamatprincipiem.

Lasi tekstu un atzīmē:

- ! ja tur teiktais Tev šķiet svarīgs un to Tu līdz šim nezināji;
- ? ja vēlies par teikto uzzināt sīkāk;
- ✓ ja to zināji jau iepriekš.

Vide

ES vides aizsardzības standarti ir vieni no augstākajiem pasaulē. Vides politika gādā par **ekoloģiskāku pieeju ES ekonomikai, aizsargā dabu un ES iedzīvotāju veselību un dzīves kvalitāti.**

Vidi saudzējoša izaugsme

Vides aizsardzība un ES konkurētspējas saglabāšana pasaules tirgū neizslēdz viena otru, un vides politikai var būt liela ietekme, lai radītu darbvietas un veicinātu ieguldījumus. Lai izaugsme nekaitētu videi, visās politikas jomās jāiestrādā **ilgtspējīgas vides principi**. Inovācijas vides jomā ir gan īstenojamas pašu mājās, gan eksportējamās – tās vairo Eiropas konkurētspēju un uzlabos cilvēku dzīves kvalitāti.

Dabas aizsardzība

Daba ir **vitāli svarīga dzīvībai**, tāpēc mums par to jā rūpējas. Mums ir kopīgi tādi resursi kā gaiss un ūdens, dabiskās dzīvotnes un sugas, kas tajās mitinās. Kopīgi mums ir arī vides standarti to aizsardzībai. Eiropā daudz tiek darīts, lai saglabātu šos dabas resursus un apturētu apdraudētu sugu un dzīvotņu izzušanu. Tīklā „**Natura 2000**” ir iekļauti 26 000 aizsargātu dabas teritoriju, kuras aizņem gandrīz 20% visas ES sauszemes platības. Šajā tīklā ir atļauta ilgtspējīga cilvēku darbība, kas neapdraud retas un neaizsargātas sugas un dzīvotnes, kuras atrodas turpat līdzās.

ES iedzīvotāju veselības un labklājības aizsardzība

Ūdens, gaisa piesārņojums un ķīmikālijas ir starp tām vides problēmām, par ko cilvēki uztraucas visvairāk. Lai pasargātu iedzīvotājus no vides problēmu radīta veselības un labklājības apdraudējuma, ES savā politikā tiecas:

- garantēt, lai **dzeramais ūdens un peldvietu ūdens** būtu tīrs,
- uzlabot **gaisa kvalitāti** un samazināt troksni,
- samazināt vai novērst **bīstamu ķīmikāliju** ietekmi.

Globālie izaicinājumi

Tā kā pasaulē iedzīvotāju skaits turpina augt un pilsētās dzīvo vairāk cilvēku nekā jebkad agrāk, samilst arī vides problēmas. Ir jā rīkojas aktīvāk, lai:

- gaiss, jūra un citi ūdens resursi būtu tīri,
- zemi un ekosistēmas izmantotu ilgtspējīgi,
- klimata pārmaiņas ierobežotu tiktāl, lai tās nekļūtu nekontrolējamas.

Eiropas Savienībai **kā globālam partnerim** ir svarīga loma, lai veicinātu ilgtspējīgu attīstību visā pasaulē.

7

Uzraksti 7 atslēgas vārdus, kas raksturo ES vides politiku!

Salīdzini un pārrunā uzrakstīto ar klasesbiedriem!

1

2

3

4

5

6

7

Lasi rindkopas un izveido tām atbilstošus un uzmanību piesaistošus virsrakstus!

Transports ir liela un bagāta ekonomikas nozare. Visās ES valstīs kopā tā rada 4,8% jeb 548 miljardus eiro no ekonomikas kopējās vērtības, un Eiropā nodrošina vairāk nekā 11 miljonus darbvieta. EK mērķis ir veidot un sekmēt tādu politiku, lai transports būtu efektīvs, drošs, videi draudzīgs un ilgtspējīgs, radīt apstākļus konkurētspējīgai nozarei, kas rada darbvietas un vairo labklājību.

Tā kā mūsu sabiedrība arvien vairāk ceļo, ES mēģina palīdzēt atrisināt lielās problēmas, ar kurām saskaras dalībvalstu transporta sistēmas.

Sastrēgumi ir gan uz autoceļiem, gan gaisa satiksmē. Tie Eiropai izmaksā aptuveni 1% no gada IKP, turklāt gan kravu, gan pasažieru pārvadājumu skaits, visticamāk, pieaugs.

Atkarība no naftas resursiem. Kaut arī transports ir kļuvis energoefektīvāks, tomēr vēl aizvien 96% no Eiropai šajā nozarē nepieciešamās enerģijas iegūst no naftas. Nākotnē naftas resursi pamazām izsīks, turklāt naftu aizvien vairāk iegūs politiski nestabilos pasaules reģionos. Paredzams, ka 2050. gadā naftas cena vairāk nekā divkārt pārsniegs 2005. gada cenu.

Siltumnīcefekta gāzu emisija. Līdz 2050. gadam ES jāsamazina transporta nozares emisijas par 60% salīdzinājumā ar 1990. gadu. Tas noteikti jāizdara, ja vēlamies, lai globālā temperatūra nepalielinātos vairāk kā par 2°C.

Pateicoties ES politikai, pēdējos 20 gados Eiropas **transporta nozare** ir ievērojami attīstījusies un ir **panākti šādi uzlabojumi**: drošāka gaisa, jūras un autosatiksmē; pienācīgs darba laiks tiem, kas strādā transporta nozarē; lielāka transporta veidu izvēle tūristiem un darījumu ceļotājiem; mazāks piesārņojums; tehnoloģiskais progress ceļā uz nepiesārņojošāku transportu.

Aviotransports. Lidot kļūst aizvien ērtāk un lētāk, jo parādās jaunas aviosabiedrības, jauni maršruti un simtiem pakalpojumu, kas savieno neskaitāmas lidostas visā Eiropā.

Dzelzceļa transports. Tagad ikviens licencēts dzelzceļa uzņēmums var savus pakalpojumus piedāvāt jebkur ES. Pēdējos gados ir strauji paplašinājies ātrgaitas dzelzceļu tīkls, ietaupot pasažieru laiku un naudu.

Jūras transports. 40% no kopējām kravām Eiropā pārvadā pa jūru, un katru gadu aptuveni 400 miljoni pasažieru izmanto Eiropas ūdensceļus. Līdz ar jūras transporta tirgus atvēršanu kuģniecības uzņēmumi var brīvi darboties arī citās valstīs, nevis tikai savā izcelsmes valstī.

Lasi uzdevumus un atzīmē, kas ir atbildīgs par to risināšanu! Dažus uzdevumus var risināt vairākos līmeņos! Atbildes pamato ar faktiem un piemēriem no savas pieredzes.

Uzdevums	Katra individuāla atbildība	Pašvaldības līmenis	Valsts atbildība	ES atbildība
Privātmājas jumta labošana				
Valsts budžeta plānošana				
Mobilo sakaru izmaksas				
Terorisma apkarošana				
Sadzīves atkritumu savākšana				
Stāvvietu izveide daudzdzīvokļu nama pagalmā				
Atpūtas objektu izveide				
Patēriņa produktu marķēšana				

Iepazīsties ar informāciju un secini, kā minētie lēmumi mainīs mūsu dzīvi tuvāko gadu laikā!

1

ES Vispārīgā datu aizsardzības regula (GDPR – The General Data Protection Regulation) stājas spēkā 2018. gada 25. maijā un aizsargā ES iedzīvotāju personas datu privātumu un drošību (https://ej.uz/gdpr_video).

2018. gada 25. maijā stājas spēkā ES Vispārīgā datu aizsardzības regula (GDPR – The General Data Protection Regulation), kas saskaņo datu privātuma tiesību aktus visā Eiropā. Tā aizsargā eiropiešus, ļauj viņiem būt noteicējiem pār saviem personas datiem un maina veidu, kā organizācijām jāizturas pret datu privātumu.

2

Iepirkšanās tiešsaistē bez robežām

Īsumā:

- Pārdevēji nedrīkstēs bloķēt pieeju pircējiem no citām ES valstīm vai novirzīt pircēju uz citu lapu viņa atrašanās vietas dēļ;
- Pārdevējiem būs jāpiemēro vienlīdzīgi nosacījumi pircējiem no visām ES valstīm, t.i., jānodrošina vienādas cenas un noteikumi;
- Pētījumā atklāts, ka 63% mājas lapu neļauj iepirkties klientiem no citām ES valstīm.

Pircējiem tiešsaistē būs plašākas iespējas pirkt preces, rezervēt naktsmītnes vai iegādāties mūzikas festivālu biļetes.

Saskaņā ar jaunajiem noteikumiem patērētāji varēs brīvi izvēlēties mājas lapu, kurā iegādāties preces vai pakalpojumus, un pārdevējs nedrīkstēs bloķēt pieeju lapai vai novirzīt pircēju uz citu lapu viņa dzīvesvietas vai pat tikai atrašanās vietas dēļ.

Pārdevējiem būs jāpiemēro vienādi noteikumi pircējiem no visām ES valstīm, t.i., jānodrošina vienādas cenas un nosacījumi klientiem, kuri:

- iegādājas preces (sadzīves tehniku, elektroniku, apģērbu) un izvēlas piegādi dalībvalstī, kurā pārdevējs saskaņā ar saviem noteikumiem veic piegādes, vai ar pārdevēju vienojas par piegādi citā ES dalībvalstī (pārdevējiem nebūs pienākums veikt piegādi visās valstīs);
- saņem elektroniskus pakalpojumus, kurus neaizsargā autortiesības – piemēram, mākoņdatošanas pakalpojumus, datu uzglabāšanas pakalpojumus, tīmekļa vietņu uzturēšanu utml.;
- iegādājas pakalpojumus, kas tiek sniegti tirgotāja telpās vai fiziskajā atrašanās vietā, kur tirgotājs darbojas. Tādi ir, piemēram, viesnīcu rezervācija, sporta pasākumi, automašīnu noma, mūzikas festivālu vai atpūtas parku biļetes.

Noteikumi arī neļaus piemērot atšķirīgus nosacījumus atkarībā no maksājumu kartes izdošanas vietas. Kaut gan tirgotāji joprojām varēs izvēlēties pieņemamos maksājumu veidus, viņi nedrīkstēs atteikt maksājumu viena maksājuma veida ietvaros (piemēram, nepieņemt maksājumu karti tāpēc, ka tā izdota noteiktā valstī).

Aprites ekonomika: vairāk pārstrādes, mazāk atkritumu poligonos

Īsumā

- Sadzīves atkritumu pārstrāde: no 44% šodien līdz 55% 2025. gadā, 65% 2035. gadā;
- Ne vairāk kā 10% atkritumu poligonos 2035. gadā;
- Atsevišķa tekstilizstrādājumu un bīstamo atkritumu savākšana.

Labāka atkritumu apsaimniekošana var uzlabot situāciju vides un veselības jomā, kā arī sniegt ieguldījumu cīņā ar klimata pārmaiņām. Četri apstiprinātie likumprojekti ir soļi ceļā uz aprites ekonomiku jeb sistēmu, kurā produktu, materiālu un resursu vērtība tiek saglabāta pēc iespējas ilgāk.

Līdz 2025. gadam vismaz 55% māsaimniecību un uzņēmumu radīto sadzīves atkritumu būtu jāpārstrādā. Līdz 2030. gadam mērķrādītājs pieaugs līdz 60%, bet līdz 2035. gadam – līdz 65%. Līdz 2025. gadam jāpārstrādā 65% iepakojuma materiālu, bet līdz 2030. gadam – 70%. Noteiktiem iepakojuma veidiem – papīram un kartonam, plastmasai, stiklam, metālam un kokam – noteikti atšķirīgi mērķrādītāji.

Saskaņā ar Eurostat informāciju 2016. gadā Latvijā tika pārstrādāti nepilni 30% atkritumu, bet vairāk nekā 70% nonāca poligonos. Likumprojekts nosaka, ka 2035. gadā poligonos apglabāto sadzīves atkritumu īpatsvars nedrīkstēs pārsniegt 10%.

Līdz 2025. gadam jānodrošina atsevišķa tekstilizstrādājumu un bīstamo atkritumu savākšana no māsaimniecībām. Līdz 2024. gadam jānodrošina arī bioloģiski noārdāmu atkritumu atsevišķa savākšana vai kompostēšana mājās.

Citas aktualitātes

<http://www.europarl.lv>

Lēmumu pieņemšana

Latvijā līdz pat 80% likumu ir balstīti uz ES lēmumiem!

Eiropas Parlamenta
birojs Latvijā

Ieteiktās interneta vietnes papildu informācijai par šo tēmu

VIDEOMATERIĀLI

- Īsi video par ES darbību un Eiropas Parlamentu (visās ES valodās).
Pieejams: <http://www.europarl.europa.eu/news/lv/headlines/priorities/how-it-works>
- Gūstiet ieskatu: Eiropas tiesību akti (visās ES valodās). Kā tiek pieņemti Eiropas tiesību akti.
Pieejams: <https://ej.uz/brms>
- Cīņa par ietekmi: Parlamenta politiskās grupas (angļu valodā ar subtitriem latviešu valodā). Par Eiropas Parlamentu un lēmumu pieņemšanas procesu.
Pieejams: <http://ej.uz/PolitiskasGrupas>
- Par Eiropas Parlamenta komitejām un to darbu (angļu valodā ar subtitriem latviešu valodā).
Pieejams: <https://www.europarltv.europa.eu/lv/programme/eu-affairs/explaining-the-committee>
- Ko nozīmē prezidentūra Eiropas Savienības Padomē? 2015. gads (latviešu valodā).
Pieejams: <https://ej.uz/brms>
- Kas ir Eiropas Savienības Padome? (angļu valodā)
Pieejams: <https://councilnewsroomvideo.azureedge.net/video-files/5c778ee6-ee82-11e4-be47-bc764e083742.mp4>
- ES institūcijas (angļu valodā).
Pieejams: <https://www.youtube.com/watch?v=ywJS7swbqeE>

1

Lasi tekstu un uzzīmē shēmu – kā Tu izproti demokrātiju. Salīdzini paveikto ar klasesbiedriem!

Demokrātija (grieķu: *δημοκρατία, demokratía; δῆμος, dēmos* – ‘tauta’, *κράτος, krátos* – ‘vara’) ir valsts pārvaldes forma, kurā varu īsteno tauta (tiešā demokrātija) vai tās ievēlēti pārstāvji (pārstāvnieciskā demokrātija).

Demokrātiskā valstī katram pilsonim ir tiesības piedalīties savas valsts pārvaldīšanā (sīkāk par to tematā „Tava balss Eiropā”).

Mūsdienās pastāv galvenokārt pārstāvnieciskā demokrātija, kad tauta ievēl pārstāvjus, kas izstrādā un pieņem lēmumus tās vārdā.

2

Kurš pieņem lēmumus un kādās jomās?

Tavā ģimenē:	
Tavā pilsētā/pagastā:	
Tavā valstī:	

Kādi ir lēmumpieņēmēja pienākumi?

Tavā ģimenē:	
Tavā pilsētā/pagastā:	
Tavā valstī:	

Kas ir devis šīs lēmumu pieņemšanas tiesības?

Tavā ģimenē:	
Tavā pilsētā/pagastā:	
Tavā valstī:	

3

Apskati vārdu „lemt” un „lēmums” skaidrojumu vārdnīcā. Apraksti trīs situācijas, kurās Tu esi lēmumpieņēmējs un kad tiesības pieņemt lēmumu delegē citiem?

lēmums -a, v.

1. Paveikta darbība, rezultāts → **lemt** (1).

// Valsts vai administratīvo institūciju rīkojums, norādījums; kolektīva saistība, vienošanās.

Blakus lēmums jur. — tiesas lēmums par jautājumu, kas neskar lietas būtību.

2. Paveikta darbība, rezultāts → **lemt** (2).

AVOTI: LLVV

MORFOLOĢIJA: lietvārds, vīriešu dzimte, 1. deklinācija —

	Vsk.	Dsk.
Nom.	<i>lēmums</i>	<i>lēmumi</i>
Ģen.	<i>lēmuma</i>	<i>lēmumu</i>
Dat.	<i>lēmumam</i>	<i>lēmumiem</i>
Akuz.	<i>lēmumu</i>	<i>lēmumus</i>
Lok.	<i>lēmumā</i>	<i>lēmumos</i>

Situācijas, kurās lēmumus pieņemu pats/pati:

1

2

3

Situācijas, kurās lēmumu pieņemšanu delegēju kādam citam:

1

2

3

4

Apskati grafiti, piketu plakātus un izsaki savas domas – „par” vai „pret” kuriem lēmumiem, idejām, notikumiem tie tapuši!

5

Izlasi Napoleona teikto un mini 3 piemērus, Tavuprāt, sliktiem lēmumiem un 3 piemērus labiem lēmumiem – ģimenes, skolas, pilsētas, valsts, Eiropas vai pasaules līmenī. Savas domas pamato!

“ Nekas nav sarežģītāks – un līdz ar to vērtīgāks –
par spēju pieņemt lēmumu. – *Napoleons Bonaparts*

Lēmumu pieņemšana ir viens no svarīgākajiem un vienlaikus arī grūtākajiem un riskantākajiem pienākumiem. Slikts lēmums var radīt zaudējumus un dažkārt pat neatgriezenisku ietekmi gan uz darījumiem, gan cilvēka karjeru.

Labi lēmumi:

1 _____

2 _____

3 _____

Slikti lēmumi:

1 _____

2 _____

3 _____

6

Apskati infografiku un pasaki 3 svarīgākos faktus, ko tā vēsta.

1 _____

2 _____

3 _____

7

Iepazīsties ar 2018. gadā Eiropas Parlamentā pieņemtiem lēmumiem. Pēc tam strādāji grupās pa 6. Lasiet tekstu un izvēlieties vienu lēmumu.

Veidojiet diskusiju par to no dažādiem skatu punktiem. Izlozējiet savu skatu punktu („cepuri”):

- Baltā cepure – sniedz objektīvus faktus;
- Sarkanā cepure – emocionāls skatījums;
- Dzeltenā cepure – optimisms, pozitīvisms;
- Zaļā cepure – radošums, jaunas idejas;
- Zilā cepure – kontrole, procesa vērošana;
- Melnā cepure – kritika.

Diskusijas laikā nav jānonāk līdz vienotam dalībnieku viedoklim. Svarīgi ir aizstāvēt savas cepures pozīciju!

Pēc diskusijas aizpildiet „Zivs asaku” 44. lpp.!

Vienots digitālais tirgus & patērētāju aizsardzība

Ceļā uz vienotu digitālo tirgu, Eiropas Parlaments pieņem jaunus ES ģeogrāfiskās bloķēšanas noteikumus, padarot vieglāku pārrobežu iepirkšanos internetā, caurskatāmāku sūtījumu pārrobežu piegādi un atvieglojot brīvu datu apriti, izņemot fizisko personu datus. Tajā pašā laikā ES nodrošina personas datu aizsardzību, atbalstot jaunus ES datu aizsardzības tiesību aktus, kas stājas spēkā 2018. gada maijā.

ES nodrošina personas datu aizsardzību

Datu aizsardzības paketes mērķis ir Eiropu pielāgot digitālajam laikmetam. Aptaujas liecina, ka vairāk nekā 90% eiropiešu vēlas iegūt vienādas tiesības uz datu aizsardzību visā ES, neatkarīgi no tā, kur tiek apstrādāti viņu dati.

Uzzini vairāk: https://ej.uz/Regula_datu_aizsardziba

Vispārīgā datu aizsardzības regula (GDPR – The General Data Protection Regulation)

Regula (ES) 2016/679 (https://ej.uz/Regula_datu_aizsardziba) par fizisku personu aizsardzību attiecībā uz personas datu apstrādi un šādu datu brīvu apriti.

Šī regula ir svarīgs solis ceļā uz pilsoņu pamattiesību nostiprināšanu digitālajā laikmetā. Tā nāk par labu arī uzņēmumiem, jo vienkāršo noteikumus digitālajā vienotajā tirgū. Tā kā ir pieņemts vienots tiesību akts, tiks arī novērsta pašlaik pastāvošā sadrumstalotība un lielas izmaksas radošais administratīvais slogs.

Aprite ekonomika

Eiropas Parlaments apstiprināja jaunus aprites ekonomikas noteikumus, tā atbalstot vērīgu atkritumu pārstrādes mērķu noteikšanu.

Īsumā:

- Sadzīves atkritumu pārstrādes mērķi: no 44% šodien līdz 55% 2025. gadā, 65% 2035. gadā;
- Ne vairāk kā 10% atkritumu poligonos 2035. gadā;
- Atsevišķa tekstilizstrādājumu un bīstamo atkritumu savākšana.

Labāka atkritumu apsaimniekošana var uzlabot situāciju vides un veselības jomā, kā arī sniegt ieguldījumu cīņā ar klimata pārmaiņām. Apstiprinātie likumprojekti ir soļi ceļā uz aprites ekonomiku jeb sistēmu, kurā produktu, materiālu un resursu vērtība tiek saglabāta pēc iespējas ilgāk.

Līdz 2025. gadam vismaz 55% māsaimniecību un uzņēmumu radīto sadzīves atkritumu būtu jāpārstrādā, paredz noteikumi. Līdz 2030. gadam mērķrādītājs pieaugs līdz 60%, bet līdz 2035. gadam – līdz 65%. Līdz 2025. gadam jāpārstrādā 65% iepakojuma materiālu, bet līdz 2030. gadam – 70%. Noteiktiem iepakojuma veidiem – papīram un kartonam, plastmasai, stiklam, metālam un kokam – noteikti atšķirīgi mērķrādītāji.

Saskaņā ar Eurostat informāciju 2016. gadā Latvijā tika pārstrādāti nepilni 30% atkritumu, bet vairāk nekā 70% nonāca poligonos. Likumprojekts nosaka, ka 2035. gadā poligonos apglabāto sadzīves atkritumu īpatsvars nedrīkstēs pārsniegt 10%.

Līdz 2025. gadam jānodrošina atsevišķa tekstilizstrādājumu un bīstamo atkritumu savākšana no māsaimniecībām. Līdz 2024. gadam jānodrošina arī bioloģiski noārdāmu atkritumu atsevišķa savākšana vai kompostēšana mājās.

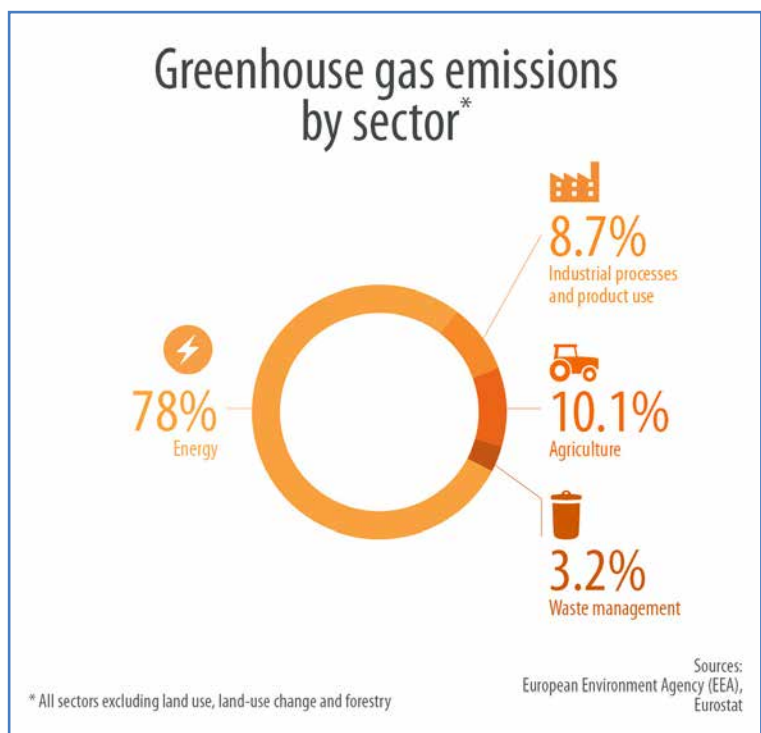
Klimata pārmaiņas

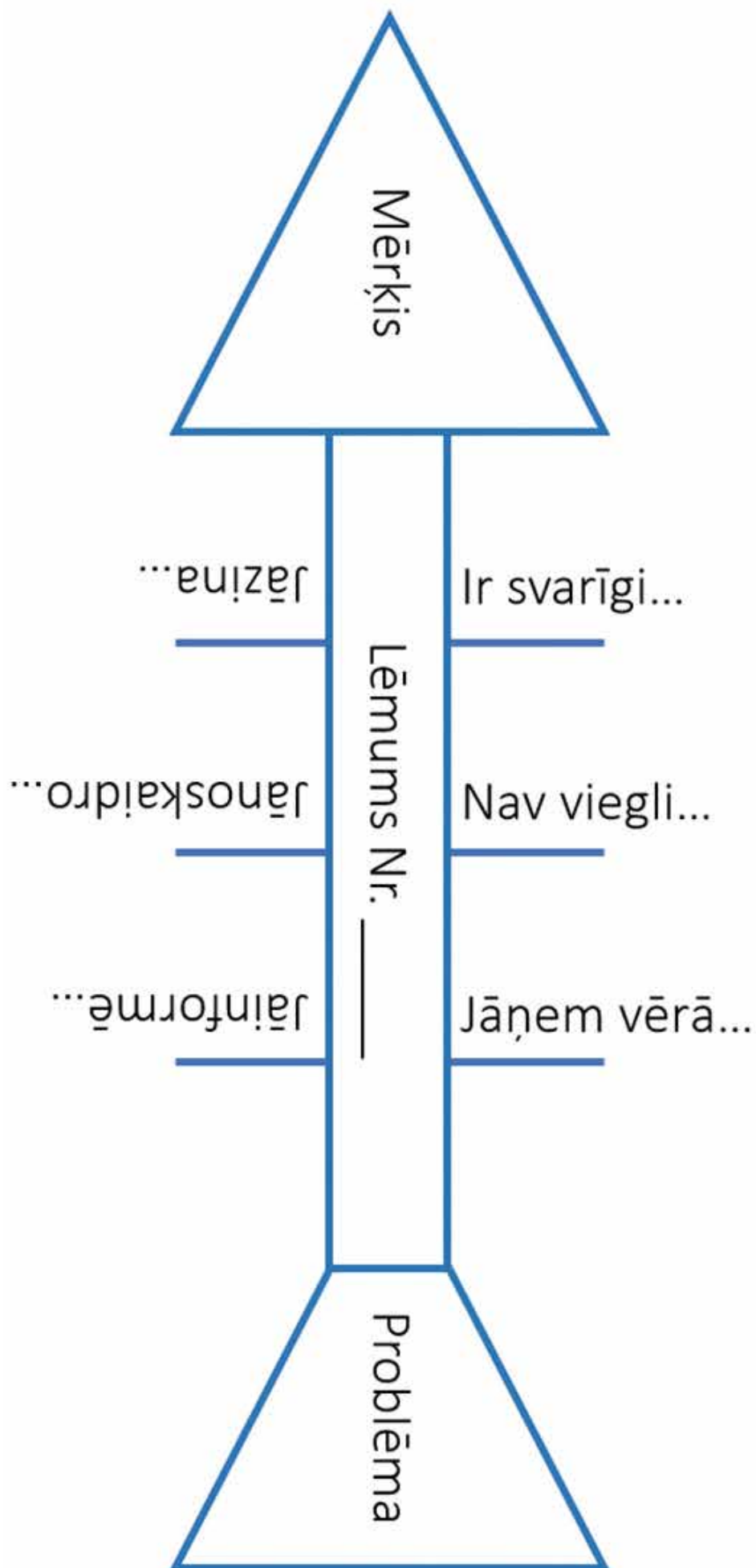
Klimata pārmaiņu novēršana joprojām ir viena no galvenajām Eiropas Parlamenta prioritātēm.

Eiropas Parlamenta deputāti pieņēma likumprojektu, atbalstot valstu mērķu noteikšanu klimata aizsardzībai jeb tā dēvēto pienākumu sadali CO₂ emisiju samazināšanā katrā ES dalībvalstī.

Siltumnīcefekta gāzu emisijas

Līdz 2030. gadam plānots samazināt izmešu daudzumu lauksaimniecības, transporta, celtniecības un atkritumu apsaimniekošanas nozarēs par 30% salīdzinājumā ar 2005. gadu.

8

Uzraksti 3 teikumus par to, kā tiek pieņemti Eiropas Savienības tiesību akti. Neizmanto papildu informāciju, raksti tikai to, ko pats/pati zini!

1 _____

2 _____

3 _____

Uzraksti vienu lietu, kas tev nav skaidra vai zināma par Eiropas Savienības tiesību aktu pieņemšanu, un ko Tu gribētu noskaidrot.

Lasi tekstu, izmanto interneta vietnes www.europarl.europa.eu un www.europa.eu, un apskati shēmu 46.-47. lpp.!

Kā tiek pieņemti Eiropas tiesību akti? EK, ņemot vērā pilsoņu, interešu grupu, ekspertu ierosinājumus³, ierosina jaunu tiesību aktu. Piemēram, EK izstrādā ideju, ka mobilā tālruņa zvaniem visā ES vajadzētu būt lētākiem. Šo ideju izstrādā un kā priekšlikumu iesniedz Eiropas Parlamentam. Ja Parlaments nepiekrīt, šajā priekšlikumā veic grozījumus. Kad Parlaments priekšlikumu pieņem, tas tiek nosūtīts ES Padomei. Ja tā apstiprina Parlamenta grozīto priekšlikumus, šis tiesību akts ir pieņemts. Arī ES Padome var veikt izmaiņas tiesību aktā. Ja kāda no iesaistītajām institūcijām nepiekrīt tiesību aktam, tad šī ideja tiek atmesta.

³ Piedalies ES politikas veidošanā: http://europa.eu/european-union/law/have-your-say_lv

#1 Komisijas priekšlikums

Eiropas Komisija iesniedz likumdošanas priekšlikumu Eiropas Parlamentam

Pilsoņu iniciatīva

Viena ceturtdaļa dalībvalstu

Eiropas Investīciju banka

Eiropas Centrālā banka

Eiropas Parlaments

#2 Pirmais lasījums Parlamentā

Pirmajā lasījumā Eiropas Parlaments izskata Komisijas priekšlikumu un var to pieņemt vai grozīt.

#3 Pirmais lasījums Padomē

Pirmajā lasījumā Padome var izlemt pieņemt Parlamenta nostāju — šādā gadījumā likumdošanas akts tiek pieņemts — vai arī grozīt Parlamenta nostāju un nodot to izskatīšanai Parlamentā otrajā lasījumā.

#4 Otrais lasījums Parlamentā

Parlaments izskata Padomes nostāju un apstiprina to — šādā gadījumā tiesību akts ir apstiprināts — vai arī noraida to — šādā gadījumā tiesību akts izbeidz pastāvēt un visa procedūra ir slēgta, vai arī ierosina grozījumus un priekšlikumu nosūta atpakaļ Padomei izskatīšanai otrajā lasījumā.

Likumdošanas priekšlikums **nav pieņemts**

Likumdošanas priekšlikums ir pieņemts

Lielāko daļu priekšlikumu apstiprina jau 1. lasījumā.

Likumdošanas priekšlikums ir pieņemts

Likumdošanas priekšlikums ir pieņemts

#5 Otrais lasījums Padomē

Padome izskata Parlamenta nostāju otrajā lasījumā un vai nu apstiprina visus Parlamenta grozījumus — tad tiesību akts ir pieņemts — vai arī neapstiprina visus grozījumus — tad tiek sasaukta Samierināšanas komiteja.

#6 Samierināšana

Samierināšanas komiteja, ko veido vienāds Padomes pārstāvju un Parlamenta pārstāvju skaits, cenšas panākt vienošanos par kopīgo dokumentu. Ja tas neizdodas, likumdošanas akts beidz pastāvēt un procedūra ir slēgta. Ja tiek panākta vienošanās par kopīgo dokumentu, to nosūta Eiropas Parlamentam un Padomei izskatīšanai trešajā lasījumā.

#7a Trešais lasījums Parlamentā

Eiropas Parlaments izskata kopīgo dokumentu un balso plenārsēdē. Tas nevar grozīt kopīgā dokumenta tekstu. Ja tas dokumentu noraida vai nepieņem lēmumu — likumdošanas akts nav pieņemts un procedūra ir beigusies. Ja to apstiprina Parlaments un Padome — likumdošanas akts ir pieņemts.

#7b Trešais lasījums Padomē

Padome izskata kopīgo dokumentu. Tā nevar grozīt dokumenta tekstu. Ja tā noraida dokumentu vai nepieņem lēmumu — likumdošanas akts beidz pastāvēt un procedūra ir slēgta. Ja Padome un Parlaments apstiprina dokumentu — likumdošanas akts ir pieņemts.

Priekšlikums ir pieņemts

Kad Eiropas Parlaments un Padome ir apstiprinājuši likumdošanas priekšlikuma galīgo tekstu, abu iestāžu priekšsēdētāji un ģenerālsekretāri to paraksta. Pēc tam to publicē „Oficiālajā Vēstnesī”, un tas kļūst oficiāls.

- Regulas ir tiešā veidā saistošas visā Eiropas Savienībā no dienas, kas noteikta „Oficiālajā Vēstnesī”.
- Direktīvas paredz gala rezultātus, kas jāsasniedz katrā dalībvalstī, taču ļauj valstu valdībām izlemt, kādi likumi būtu jāpieņem, lai sasniegtu paredzētos mērķus. Katrā direktīvā tiek precizēts datums, līdz kuram jāpieņem attiecīgie valsts tiesību akti.
- Lēmumi attiecas uz konkrētiem gadījumiem, kuros iesaistītas atsevišķas iestādes vai personas, un ir pilnībā saistoši.

Priekšlikums nav pieņemts

Ja likumdošanas priekšlikums tiek noraidīts kādā no procedūras posmiem vai ja Parlaments vai Padome nevar panākt kompromisu — priekšlikums nav pieņemts un procedūra ir beigusies. Jauna procedūra var sākties tikai ar jaunu Komisijas priekšlikumu.

Attēlu oriģinālā izmērā skatīt: <http://ej.uz/ShemaLemumuPienemsana>

Papildu informācija par jauniešu iespējām iesaistīties likumdošanas procesā!

- Aicināt EK izstrādāt tiesību aktu par kādu sasāpējušu jautājumu, izmantojot Eiropas pilsoņu iniciatīvu.
- Iesaistīties tiesību aktu izstrādē, piedaloties EK rīkotajā sabiedriskajā apspriešanās: http://ec.europa.eu/info/law/contribute-law-making_lv
- Sazināties ar Eiropas Parlamenta deputātiem un ierosināt jauna tiesību akta izstrādi. Eiropas Parlamentam ir tiesības prasīt EK, lai tā iesniedz ES likumdošanas priekšlikumu. Priekšlikumu sagatavot Savienības tiesību aktu var ierosināt arī atsevišķs Eiropas Parlamenta deputāts.
- Sazināties ar Eiropas Parlamenta deputātiem pirms tiesību akta pirmā lasījuma. Tiklīdz EK iesniedz savus priekšlikumus ES Padomē un Eiropas Parlamentā, Eiropas Parlamenta atbildīgā komiteja izskata tiesību aktu priekšlikumus, iesniedz grozījumus un balso par tiem. Izskatīšanas laikā atbildīgā EP komiteja un deputāti tiek ar ekspertiem, pilsonisko sabiedrību, rīko izpēti vizītes u.c. Parlamenta komitejas vienu vai divas reizes mēnesī pulcējas sanāksmēs Briselē. To debates ir publiskas. Lielākā daļa sanāksmju tiek translētas tiešraidē internetā: www.europarl.europa.eu/ep-live/lv/. Tikai pēc tam par EK priekšlikumu balso viss Eiropas Parlaments pirmajā lasījumā.
- Sazināties ar Eiropas Parlamentu, izmantojot Pilsoņu uzziņu nodaļas (Ask EP) palīdzību. Tā sniegs atbildes uz jautājumiem par Parlamentu, tā darbību, pilnvarām un struktūru: <http://www.europarl.europa.eu/portal/lv/contact>.
- Sūtīt vēstules atbildīgajiem Latvijas un Eiropas politiķiem.
- Organizēt vai piedalīties akcijās, piketos, paust viedokli sociālajos tīklos.
- Būt informētam! Eiropas Parlamentam ir biroji visās ES dalībvalstīs, arī Latvijā – www.europarl.lv. To uzdevums ir informēt par Eiropas Parlamentu un deputātiem, sniegt informāciju, atbildot uz jautājumiem un veidojot saikni ar iedzīvotājiem, ieinteresētajām personām un plašsaziņas līdzekļiem.

Ieraksti, ko dara katra no šīm grupām, organizācijām ES lēmumu izstrādes un pieņemšanas procesā!

Pilsoņi, interešu grupas, eksperti:	
Eiropas Komisija:	
Eiropas Parlaments un ES Padome:	
Valsts:	

Izzini kā regulas atšķiras no direktīvām. Atrodi un pastāsti par vienu direktīvu vai regulu, kas būtiski ietekmē Tavu dzīvi!

VAI PROTI ATŠKIRT ES DIREKTĪVU NO RĒGULAS?

Regulas un direktīvas ir visbiežāk pieņemtie Eiropas Savienības (ES) likumu veidi

DIREKTĪVA

nosaka konkrētus mērķus, taču dalībvalstis izvēlas, KĀ tos sasniegt

Direktīvas pieņem ES Padome kopā ar Eiropas Parlamentu

ES Padome - ES dalībvalstu ministri

REGULA

tiek tulkota un automātiski piemērota visā ES

Regulas pieņem Eiropas Komisija vai ES Padome kopā ar EP

Rēgulātus (latīņu valoda) - kontrolēt, sakārtot

Direktīvu skaits gadā: 80
Regulu skaits gadā: 1200

30%
ES likumu

Tik daudz Eiropas likumu ir lauksaimniecības un zvejniecības nozarē

Pieņemot direktīvas, nacionālajam parlamentam ir pašam jāsecina, kā nonākt līdz mērķim, taču regulas visas dalībvalstis pārņem par likumu

1995.gadā ES pieņēma direktīvu par datu aizsardzības kārtību. Tā kā direktīvas var ieviest dažādos veidos, vienās valstīs datu aizsardzība tika regulēta ļoti stingri, kamēr citās - vāji. Tāpēc šī **direktīva** pārtapa par **regulu** un no **2018.gada 25.maija** ieviesta visās dalībvalstīs vienādi

Kaut gan ES **regulām** un **direktīvām** ir būtiska loma nacionālās likumdošanas veidošanā, arvien tādās jomās, kā piemēram, aizsardzība, veselības aprūpe, izglītība, kultūra, pensiju vai sociālās aizsardzības politikas veidošana paliek **valsts** politiku ziņā

11

Strādājiet grupās un uzrakstiet 5 idejas, kuras jūs varētu ierosināt ES līmenī.

- 1 _____
- 2 _____
- 3 _____
- 4 _____
- 5 _____

Veiciet savu ideju analīzi un izvēlieties svarīgāko un stiprāko no tām!

Stiprās puses

Vājās puses

Iespējas

Draudi

Prezentējiet savu ideju citiem un uzklausiet ieteikumus, kritiku.

Ierakstiet versijas, kā jūs savu ideju varat virzīt tālāk un īstenot!

Papildu informāciju par iespējām ierosināt savas idejas varat atrast šeit:
<http://ec.europa.eu/citizens-initiative/public/welcome?lg=lv>

Nosūtīt savu ideju
Eiropas Parlamenta
deputātam

Lasi tekstu un izpildi dotos uzdevumus!

Padome apstiprina ES likumdošanas prioritātes 2018. un 2019. gadā

Padome 12. decembrī apstiprināja ES likumdošanas prioritātes 2018. un 2019. gadā, par kurām tā bija vienojusies ar Eiropas Parlamentu un Komisiju. Prioritātes ir izklāstītas kopīgā deklarācijā, ko visu trīs iestāžu priekšsēdētāji parakstīs 14. decembrī. Deklarācijā ir ietvertas galvenās likumdošanas iniciatīvas, par kurām visas trīs iestādes cenšas panākt ievērojamu progresu un, ja iespējams, – vienošanos pirms 2019. gada Eiropas Parlamenta vēlēšanām.

ES lēmumu pieņēmējiem līdz Eiropas Parlamenta vēlēšanām ir atlikuši aptuveni 18 mēneši, lai īstenotu mūsu pozitīvo programmu iedzīvotājiem. Vienošanās par kopīgu prioritāšu kopumu mums ļaus ciešāk sadarboties. Mūsu mērķis ir gūt reālus rezultātus, pierādot, ka Eiropas Savienības pievienotā vērtība var izpausties ļoti praktiskā veidā.

Svens Miksers, Igaunijas ārlietu ministrs

Eiropas Savienība 2018. un 2019. gadā prioritāti piešķirs likumdošanas iniciatīvām šādās politikas jomās:

- labāk aizsargāt iedzīvotāju drošību**, nodrošinot, ka dalībvalstu iestādes zina, kas šķērso kopīgās ārējās robežas, nodrošinot sadarbīgas ES informācijas sistēmas drošībai, sodāmības uzskaiti, robežu un migrācijas pārvaldībai, stiprinot mūsu instrumentus, kas paredzēti cīņai pret terorismu un pret noziedzīgi iegūtu līdzekļu legalizāciju, un uzlabojot Savienības aizsardzības rūpniecības konkurētspēju un inovācijas spēju ar Eiropas Aizsardzības fonda palīdzību;
- atbildības un solidaritātes garā reformēt un pilnveidot migrācijas politiku**, kas ietver Kopējās Eiropas patvēruma sistēmas, tostarp Dublīnas mehānisma, reformu, un likumīgās migrācijas paketi;
- dot jaunu sparū nodarbinātībai, izaugsmei un investīcijām**, modernizējot ES tirdzniecības aizsardzības instrumentus un panākot virzību uz priekšu Eiropas Savienībā veikto ārvalstu tiešo investīciju pārbaudīšanā, uzlabojot atkritumu apsaimniekošanu aprites ekonomikā, cenšoties padziļināt mūsu ekonomisko un monetāro savienību un pabeidzot mūsu banku savienības izveidi tā, lai tiktu līdzsvarota riska dalīšana un riska samazināšana;
- pievērsties Eiropas Savienības sociālajai dimensijai**, strādājot pie tā, lai uzlabotu sociālā nodrošinājuma sistēmu koordināciju, aizsargājot darba ņēmējus no veselības apdraudējumiem darbavietā, ar modernizētiem darba ņēmēju darbā norīkošanas noteikumiem nodrošinot taisnīgu attieksmi pret visām personām darba tirgos un uzlabojot noteikumu izpildi pāri robežām;
- rezultatīvi strādāt pie apņemšanās īstenot savienotu digitālo vienoto tirgu**, pabeidzot elektronisko sakaru nozares noteikumu modernizāciju, nosakot augstākus patērētāju tiesību aizsardzības standartus tiešsaistes pārdošanai un tālpārdošanai gan digitālām, gan fiziskām precēm un stiprinot kibernetdrošību;
- panākt rezultātus ceļā uz mērķi – vērienīgu Enerģētikas savienību un nākotnē vērstu klimata pārmaiņu politiku**, jo īpaši īstenojot klimata un enerģētikas politikas satvaru 2030. gadam, turpinot veikt Parīzes nolīguma pēcpasākumus, un šādā nolūkā izmantojot tostarp tiesību aktu paketi "Tīra enerģija visiem Eiropas iedzīvotājiem" un tīras mobilitātes paketi;
- pilnveidot demokrātisko leģitimitāti ES līmenī**, uzlabojot Eiropas pilsoņu iniciatīvas darbību un palielinot pārredzamību politisko partiju finansēšanā.

Padome, Parlaments un Komisija vienojās par to, ka progress ir jāpanāk arī citās svarīgās jomās. Iestādes ir apņēmas pilnas īstenot savu apņemšanos aizstāvēt kopīgās Eiropas vērtības, stabilitu, atvērtu un uz noteikumiem balstītu tirdzniecības politiku un risināt nodokļu nemaksāšanas un nodokļu apiešanas problēmas. Citas prioritātes ir strādāt pie sociālo tiesību pilāra principiem, pastiprināt ES lomu pasaulē un nodrošināt augsta līmeņa datu aizsardzību, digitālās tiesības un ētiskos standartus, vienlaikus maksimāli izmantojot iespējas, ko piedāvā attīstība mākslīgā intelekta un robotikas jomā.

Svarīgākā no apstiprinātajām ES likumdošanas prioritātēm man šķiet...	
Tā ir īpaši svarīga šādai mērķgrupai:	
Šī prioritāte risina šādu problēmu:	

Eiropas Savienības Padome (dalībvalstu ministri) – dalībvalstu balss, ko veido dalībvalstu ministri katrā darbības jomā. Eiropas Savienības Padome ir galvenā lēmējinstītūcija, kas koordinē ES politikas jomas, nosaka ārpolitiku un drošības politiku, organizē sarunas par ES tiesību aktiem un pieņem tos, koordinē dalībvalstu politiku, slēdz starptautiskus nolīgumus, pieņem ES budžetu kopā ar Eiropas Parlamentu.

Eiropas Komisija – ES izpildinstītūcija. Tā ierosina tiesību aktu projektus, īsteno tiesību aktus, pārstāv un aizstāv ES kopējās intereses. Eiropas komisāra kandidātus izvirza ES dalībvalstis, bet Komisijas priekšsēdētājs nosaka katra komisāra atbildību par kādu no ES politikas jomām. No Latvijas EK strādā Valdis Dombrovskis. EK viņš ir priekšsēdētāja vietnieks, kurš atbild par eiro un sociālo dialogu, šajā jomā viņam jāaizstāv visu ES dalībvalstu kopējās intereses. EK darbojas 28 komisāri (viens priekšsēdētājs, septiņi priekšsēdētāja vietnieki (t.sk. V. Dombrovskis) un 20 komisāri), kuri pārstāv ES kopējās intereses.

Atrodi 3 faktus par EK pārstāvniecības darbu Latvijā:

- 1 _____
- 2 _____
- 3 _____

Eiropas Parlaments – vienīgā ES tieši ievēlētā iestāde, kas pārstāv 500 miljonu ES iedzīvotāju intereses un strādā, lai uzlabotu to dzīves kvalitāti. Eiropas Parlamentam ir trīs galvenie uzdevumi: (1) apspriest un pieņemt ES tiesību aktus (kopā ar ES Padomi); (2) pārbaudīt EK un citu ES iestāžu darbu, lai pārliecinātos, kā tiek ievēroti demokrātijas principi; (3) apspriest un pieņemt ES budžetu (kopā ar ES Padomi).

Eiropas Parlamentā strādā 751 deputāts no 28 ES dalībvalstīm. No katras valsts ievēlēto deputātu skaits ir aptuveni proporcionāls tās iedzīvotāju skaitam, taču tiek ievērots t.s. līdzsvarotas proporcionalitātes princips: nevienai valstij nedrīkst būt mazāk par 6 vai vairāk par 96 deputātiem. Ik pēc pieciem gadiem notiek Eiropas Parlamenta vēlēšanas. Nākamās Eiropas Parlamenta vēlēšanas notiks 2019. gada 25. maijā.

Šobrīd Eiropas Parlamentā strādā 8 Latvijas deputāti.

Iveta Grigule-Pēterse
Eiropas Liberāļu un demokrātu apvienības politiskā grupa

Mirosļavs Mitrofanovs
„Latvijas Krievu savienība”
Zaļo un Eiropas Brīvās apvienības politiskā grupa

Sandra Kalniete
„Vienotība”
Eiropas Tautas partijas (Kristīgie demokrāti) politiskā grupa

Artis Pabriks
„Attīstībai/Par!”
Eiropas Tautas partijas (Kristīgie demokrāti) politiskā grupa

Krišjānis Kariņš
„Vienotība”
Eiropas Tautas partijas (Kristīgie demokrāti) politiskā grupa

Inese Vaidere
„Vienotība”
Eiropas Tautas partijas (Kristīgie demokrāti) politiskā grupa

Andrejs Mamikins
„Latvijas Krievu savienība”
Eiropas Parlamenta sociālistu un demokrātu progresīvās alianses politiskā grupa

Roberts Zīle
„Nacionālā apvienība”
Eiropas Konservatīvo un reformistu politiskā grupa

Izvēlies vienu Eiropas Parlamenta deputātu un aizpildi šo tabulu!

Deputāta vārds, uzvārds:	
Pārstāvētā partija un politiskā grupa EP:	
Dalība komitejās, delegācijās:	
3 interesanti fakti:	
Atrodi interviju ar EP deputātu (norādi saiti) un izraksti sev nozīmīgu citātu:	
Deputāta e-pasta adrese:	

Izlasi apgalvojumu un aizpildi tabulu!

Lēmums ir informācijas pirmavots. Uz lēmumiem atsaucas politiķi, ierēdņi, žurnālisti, tāpēc ir svarīgi būt atbildīgam un pārbaudīt atsauces uz lēmumiem, lai nekļūtu par dezinformācijas upuri.

Veidi, kā pārbaudīt informācijas patiesumu:	
Rīcība, ja atpazīsti nepatiesu informāciju:	
Pirms dalies ar informāciju ir svarīgi:	
Par ES lēmumiem droši informācijas avoti ir:	

Vai un kāds risks pastāv, ja cilvēks nespēj kritiski izvērtēt (atšķirt viltus ziņas no patiesām ziņām) informāciju?

Uzzini vairāk:

<https://euvsdisinfo.eu/about/>

<https://www.draugiem.lv/euoparl/gallery/?pid=435348049>

<https://www.europartv.europa.eu/lv/programme/society/fake-news-and-hate-speech-how-to-fight-the-war-online>

Strādājiet grupā. Izlasiet apgalvojumu, izstrādājiet aptaujas jautājumus un veiciet aptauju savā klasē vai skolā!

Aptaujas mērķis – noskaidrot argumentus, kāpēc ir jāzina Saeimas un Eiropas Parlamenta lēmumi, kā arī noskaidrot iespēju motivēt jauniešus par tiem interesēties. Nosacījums: aptaujā jāietver 3 līdz 5 jautājumi (elektroniska, papīra formātā vai intervijas), tajā piedalās ne mazāk kā 20 dalībnieki.

Aptaujas norises etapi:

1. Grupā vienojieties, kā sasniegt aptaujas mērķi, izstrādājiet precīzus jautājumus.
2. Pirmo aptauju veiciet savas grupas ietvaros, lai pārbaudītu, vai izvēlētie jautājumi un iegūtā informācija palīdz atbildēt uz jautājumu par jauniešu motivāciju un EP/Saeimas lēmumu nozīmes izpratni.
3. Pilnveidojiet aptaujas jautājumus un veiciet aptauju, iesaistot tajā ne mazāk kā 20 dalībniekus.
4. Apkopojiet iegūtos rezultātus un iepazīstiniet ar tiem pārējos.

*Ja neesam informēti
par to, kas notiek politikā,
tad paši ļaujam, lai par mūsu dzīvi
lemj citi! Mēs esam zinoši un mēs gribam
ietekmēt procesus, kas nosaka mūsu
dzīvi! Interesējies un izsaki skaļi
savu viedokli arī Tu!
Un aizstāvi to!*

Tava balss Eiropā

Eiropas Parlamenta
birojs Latvijā

Ieteiktās interneta vietnes papildu informācijai par šo tēmu

VIDEOMATERIĀLI

- Balsošana Eiropas vēlēšanas 2019.gada 25 maijā: praktiska informācija & jauniešu viedokļi par EP vēlēšanām.
Pieejams: <https://ej.uz/mxgn>
- Šoreiz es balsošu (spāņu valodā ar subtitriem angļu valodā).
Pieejams: https://www.youtube.com/watch?v=-SQ_NsUBegI
- Šoreiz es balsošu.
Pieejams: <https://www.youtube.com/watch?v=aWGwMDzIRFg>
- Eurobarometrs 2018: rekordliels atbalsts ES idejai (angļu valodā ar subtitriem latviešu valodā).
Pieejams: <https://www.europarlv.europa.eu/lv/programme/eu-affairs/eurobarometer-2018-record-support-for-eu>
- Jūsu ES pilsoņa tiesības (angļu valodā ar subtitriem latviešu valodā).
Pieejams: <https://www.europarlv.europa.eu/lv/programme/society/your-eu-citizenship-rights>

Lasi informāciju un uzraksti, tavuprāt, svarīgāko pausto ideju vienā teikumā!

EIROPAS VĒLĒŠANAS 2019. GADA 25. MAIJĀ

Šoreiz nepietiek tikai cerēt uz labāku nākotni: šoreiz mums visiem ir jāuzņemas atbildība.

Tādēļ šoreiz aicinām ne tikai balsot, bet arī mudināt to darīt citus.

Ja balso visi, ieguvējs ir ikviens.

šoreizesbalsošu.eu

Kāpēc jābalso Eiropas vēlēšanās 2019. gada 25. maijā?

Mums, eiropiešiem, ir daudzi izaicinājumi – no migrācijas līdz klimata pārmaiņām un no jauniešu bezdarba līdz datu aizsardzībai. Mēs dzīvojam globalizētā un uz konkurenci orientētā pasaulē. Referendums par „Brexit” parādīja, ka Eiropas Savienība nav neatgriezenisks projekts. Lielākajai daļai no mums demokrātija ir pašsaprotams jēdziens, tomēr šķiet, ka tā teorētiski un praktiski tiek arvien vairāk apdraudēta.

Iesaisties Eiropas mēroga atbalsta kopienā, kura sargā demokrātiju un piedalās vēlēšanās.

ŠOREIZESBALSOŠU.EU mērķis ir panākt lielāku vēlētāju aktivitāti Eiropas vēlēšanās. Mērķis nav aģitēt, par kuru no politiskajiem spēkiem būtu jābalso. **Svarīgi ir balsot vispār** – iesaistīties demokrātiskas iekārtas darbībā, kā arī izdarīt informētu izvēli un pieņemt racionālu lēmumu. Mēs visi kopā lemjam par to, kādā Eiropā vēlamies dzīvot.

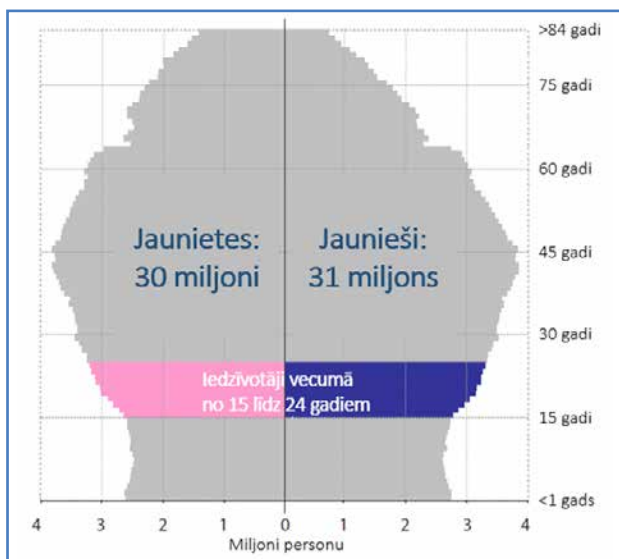
Šoreiz nepietiek tikai cerēt uz labāku nākotni – šoreiz mums visiem ir jāuzņemas atbildība.

2

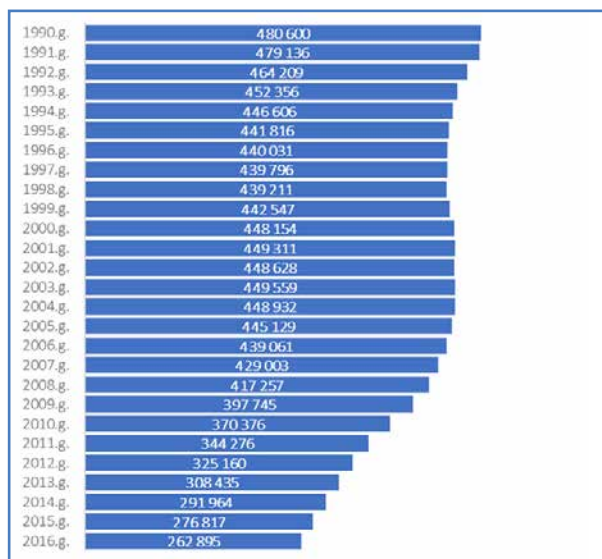
Apskati grafikus par jauniešu skaitu Eiropas Savienībā un Latvijā, un raksturo jauniešu lomu sabiedrībā.

Eiropas Savienībā kopumā dzīvo 61 miljons jauniešu vecumā no 15 līdz 24 gadiem, un tas sastāda 12,1% no kopējā ES iedzīvotāju skaita. Šajā vecuma grupā ietilpst 11,6% no ES dzīvojošajām sievietēm un 12,7% no ES dzīvojošajiem vīriešiem. 2016. gadā Latvijā dzīvoja 262 895 jaunieši vecumā no 13 līdz 25 gadiem, un tas ir 13,4% no visiem Latvijā dzīvojošajiem iedzīvotājiem.

Jauniešu skaits Eiropas Savienībā

Jauniešu skaits Latvijā

Bērnu skaits nedaudz pieaug

Nelielā dzimstības pieauguma rezultātā pēdējo piecu gadu laikā bērnu un jauniešu skaits vecumā 0–14 gadi pieaudzis par 13,0 tūkst. (2017. gadā – par 1,7 tūkst.), veidojot 15,8 % no iedzīvotāju kopskaita 2018. gada sākumā (2013. gada sākumā – 14,4 %). Lielākais bērnu īpatsvars ir Pierīgas reģionā – 18,1 % no reģiona iedzīvotāju kopskaita, mazākais – Latgales reģionā (13,7 %).

Latvija, 2018 (https://ej.uz/Demografija_statistika)

Tiesības

1. _____
2. _____
3. _____
4. _____
5. _____

Pienākumi

1. _____
2. _____
3. _____
4. _____
5. _____

Privilēģijas/iespējas

1. _____
2. _____
3. _____
4. _____
5. _____

Sekas, ja neizmanto

Sekas, ja nepilda

Sekas, ja neizmanto

3

Piedalies diskusiju karuselī „Līdzdalība ir privilēģija”.

- 1 Katrs skolēns uz lapas uzraksta savu noslēgumu teikuma ievadam „Līdzdalība ir privilēģija”. Skolotāja apkopo skolēnu rakstīto un izvēlas 5-7 interesantākās domas.
- 2 Klase sadalās 2 daļās un sasēžas 2 apļos – iekšējā un ārējā tā, lai katram dalībniekam no iekšējā apļa pretim sēdētu dalībnieks no ārējā apļa. Pretim sēdošie kļūst par diskusijas partneriem pirmajam jautājumam, ko nosauc skolotājs (ņemtas no skolēnu atbildēm, var tikt mainītas, papildinātas). Ja kādam skolēnam nav pāris – tas kļūst par novērotāju, kas diskusiju laikā novēro notiekošo, neuzkrītoši klausās sarunas. Pēc katra jautājuma novērotājs rezumē redzēto un dzirdēto.
- 3 Skolotājs nosauc pirmo sarunas tematu un savas domas par to vienas minūtes laikā izsaka iekšējā aplī sēdošais skolēns. Tad skolēni mainās lomām. Pēc katra jautājuma klasē tiek pārrunātas dzirdētās atbildes un novērotājs izsaka savu viedokli.
- 4 Pēc katra jautājuma sarunas partneri mainās, ejot abiem apliem pa labi. Notiek 5-7 sarunas.
- 5 Pēc sarunu noslēguma skolēni vēlreiz saņem lapiņas un raksta savu šā brīža komentāru „Līdzdalība ir privilēģija”.
- 6 Diskusija klasē – kā citu viedoklis ir papildinājis, ietekmējis manējo.

4

Lasi termina „līdzdalība” skaidrojumu un atrodi burtu režģī vārdus, kas saistās ar līdzdalības procesiem. Skaidro, kā atrastais vārds saistās ar jauniešu līdzdalības procesu!

Līdzdalība ir aktīva, apzināta un brīvprātīga cilvēka iesaistīšanās lēmumu pieņemšanā un savas kopienas ikdienā, veidojot labāku sabiedrību. Eiropas Padomes „Pārskatītajā Eiropas Hartā par jauniešu līdzdalību vietējo un reģionālo pašvaldību dzīvē” jauniešu līdzdalība definēta šādi:

„Jauniešu līdzdalība jebkurā demokrātiskā sabiedrībā nozīmē vairāk nekā tikai piedalīšanos vēlēšanās, lai gan arī šis elements ir ļoti būtisks. Līdzdalība nozīmē, ka jauniešiem ir tiesības, resursi, vieta un iespējas, kā arī nepieciešamais atbalsts, lai iesaistītos un ietekmētu lēmumus un aktīvi piedalītos procesos, kuru mērķis ir veidot labāku sabiedrību.”

p	p	r	a	s	m	e	s	l	i
u	o	t	o	g	r	i	b	a	d
r	l	l	a	i	k	s	i	m	e
k	s	t	u	k	t	u	k	j	j
r	e	s	u	r	s	i	h	i	a
v	c	a	t	i	k	o	p	u	s
z	i	n	ā	š	a	n	a	s	b
l	i	e	s	p	ē	j	a	s	N
z	a	k	i	s	r	o	l	m	o
t	r	a	t	b	a	l	s	t	s

1

2

3

4

5

6

7

8

Lasi tekstu un uzraksti spilgtākās emocijas, kas radās lasīšanas laikā!

„Es. Mana ģimene. Mana skola. Mana pilsēta. Latvija. Eiropa. Pasaule. Vai mēs esam saistīti, vienoti, vai tomēr katrs dzīvojam savu dzīvi? Es vēlos būt piederīgs, līdzatbildīgs, vajadzīgs. Vēlos pieņemt lēmumus, uzņemties atbildību, ietekmēt to, kas ir svarīgi man, manai ģimenei, valstij, Eiropai un pasaulei kopumā.

Es vēlos pavadīt savu laiku man interesantā veidā, iegūt jaunas prasmes un zināšanas, izveidot saikni ar sabiedrību un realizēt idejas kopā ar citiem jauniešiem. Es apzinos, ka viss var sākties tieši ar manu ideju. Es ticu, ka spēju veidot savu nākotni pats! Un, ja man ir dota iespēja, tad kāpēc to neizmanto? Aicinu Tevi, neesi vienaldzīgs, jo Tu pats būsi vainīgs, ka Tava dzīve nav izdevusies, jo Tev kādreiz ir bijis vienalga, kas rīkojas ar to...

Celies, ej, dari, un nākotne nebūs drūma, Tu būsi tai gatavs! Viss, nav laika pļāpāt, jāsāk aktīvi darboties, vilciens var aizbraukt bez manis!”

(Eiropas Parlamenta Vēstnieku skolu juniori, 2018)

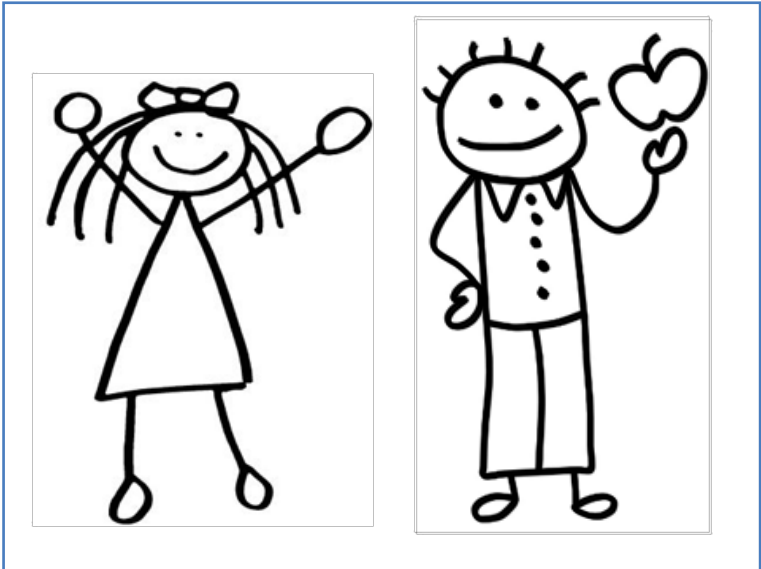
Špikeris

Populārākie jauniešu līdzdalības veidi:

- līdzdalība vides jautājumos;
- līdzdalība sociālās labklājības jomā;
- līdzdalība karjeras izglītības jomā;
- politiskā līdzdalība.

6

Kā cilvēks mijiedarbojas un līdzdarbojas sabiedrībā? Padomā un neatraujot roku no lapas raksti vārdus, vārdu savienojumus, teikumus. Strādā 5 minūtes! Iespējams, ka daļu vārdus Tu atkārtosi neskaitāmas reizes.

Pārlasi uzrakstīto un atzīmē 10 svarīgākos vārdus, kas raksturo Tevi!

Izraksti 10 vārdus, kuri vēl pagaidām neraksturo Tevi, bet Tu gribētu, lai tie varētu tikt attiecināti uz Tevi.

7

Kāda ir tava pilsoniskā aktivitāte? Aizpildi anketu!

(autori – Eiropas Parlamenta Vēstnieku skolu juniori, 2018)

- 1 **Kāda ir tava motivācija un iedvesmas avots ikdienā?** _____
- 2 **Vidusskolas mācību procesa laikā vai projektu nedēļā Tu izvēlējies izstrādāt/veidot:**
 Zinātniski pētniecisko darbu Projekta darbu Skolēnu mācību uzņēmumu Cita atbilde
- 3 **Vai tavs izveidotais darbs ir saistīts ar aktualitātēm sabiedrībā, kultūras mantojuma saglabāšanu vai notikumiem politikā?**
 Jā Nē, tā nebija prioritāte Cita atbilde
- 4 **Vai Tu piedalīsies Saeimas, Eiropas vēlēšanās (25.05.2019)?** _____
- 5 **Kāda ir Tava motivācija dodoties vēlēt?** _____
- 6 **Vai Tu darbojies skolas pašpārvaldē?** Jā Nē
- 7 **Vai Tu zini kas ir Jauniešu Saeima un vēlētos kļūt par tās dalībnieku?** Jā Nē
- 8 **Vai Tu piedalies Ēnu dienā?** Jā Nē
- 9 **Kā Tu vērtē savas zināšanas par politiku un savu iespēju tajā līdzdarboties?**
 vāji 1 2 3 4 5 izcili
- 10 **Vai Tu esi kādreiz veicis brīvprātīgo darbu vai atbalstījis labdarību?** Jā Nē
- 11 **Cik nozīmīga Tev šķiet dalība piketos, ielu gājienos, demonstrācijās, dažādās akcijās?**
 1 2 3 4 5
- 12 **Vai Tu esi paudis savu viedokli internetā, piemēram, balsojot mājas lapā www.manabals.lv, piedaloties sabiedriskajā apspriešanā „Jūsu balss Eiropā”?** Jā Nē
- 13 **Kādās ārpusstundu aktivitātēs Tu piedalies?**
 Sporta Kultūras – dziedu, dejoju, muzicēju Daudzveidīgos semināros Cita atbilde
- 14 **Vai Tev ir svarīga dalība NVO un jauniešu NVO rīkoto aktivitāšu atbalstīšana?** Jā Nē
- 15 **Vai Tev ir vēlme līdzdarboties un ietekmēt sabiedriskos un politiskos procesus?**
 Jā, taču zināšanu trūkums un neticība saviem spēkiem ir mans lielākais šķērslis
 Jā, piedalos sev svarīgu jautājumu apspriešanās, lemšanā
 Nē, mani politika neinteresē, kā citi izlemj, tā arī lai ir

Analizējot savas atbildes, es secinu, ka _____

Ja vien es būtu izteicis savu viedokli par _____, tad situācija šobrīd būtu citāda. _____

Toreiz es neizteicu savu viedokli, jo _____

8

Aizpildi PILSOŅA CV! Ceturtā jautājuma atbildes pārrunājiēt klasē un izveidojiet ceļu (rīcības soļus, lēmumus), kā līdz šādai sabiedrībai var nonākt! Saskatiet savu lomu katrā no rīcības soļiem!

Vārds, uzvārds

Vecums

1 Svarīgākais sasniegums, ar ko varu lepoties:

2 Mana labākā rakstura īpašība, kas palīdz aktīvi darboties:

3 Pasākumi, projekti un akcijas, kuros labprāt piedalos ārpus skolas:

4 Es sapņoju par tādu sabiedrību, kurā

5 Cilvēki Latvijā, kuri iedvesmo:

6 Cilvēki Eiropā, kuri iedvesmo:

7 Problēmas un jautājumi, kurus uzskatu par aktuāliem Latvijā un Eiropā:

8 Manas pilsoņa tiesības:

9 Mani pilsoņa pienākumi:

Iepazīsties ar dažādām pilsoniskās līdzdalības formām un aizpildi tabulu!

Līdzdalības veids	Piedalos / nepiedalos	Pluši, mīnusi	Piemērs
Skolas līdzpārvalde			
Labdarība			
Dalība akcijās (dabas aizsardzība, politiskā pārvalde u.c.)			
Vēstule Eiropas Parlamenta deputātam			
Komentāri un domubiedru grupas sociālajos tīklos			
Izstāžu, pasākumu veidošana pilsētas bibliotēkā			
Jauniešu Saeima			
Iniciatīvas projektu organizēšana			
Dalība vēlēšanās			
Brīvprātīgais darbs			
Nevalstiskās organizācijas			

Lasi tekstu, izvēlies vienu teikumu, kas Tevi uzrunā, (pilnībā piekrīti, nepiekrīti, vēlies papildināt) un raksti savu komentāru!

Ko dara aktīvs pilsonis? Patiesībā nav viegli noteikt likumus un instrukcijas par to, ko viņš dara un kas viņam jā dara. Aktīvu pilsoni starp pārējiem var pazīt, tikai iepazīstot viņu un saprotot viņa dzīves mērķus. Ja cilvēks runā par savu vēlēšanos iesaistīties brīvprātīgajā darbā, palīdzēt vienaudžiem un domubiedriem īstenot sapņus un izpaust savas radošās idejas, jau tad viņu var saukt par aktīvu pilsoni. Tomēr ne tas ir aktīvs, kas tikai stāsta visiem savus nākotnes plānus, bet gan tas, kurš īsteno tos.

It īpaši sabiedrībai ir svarīgi aktīvi jaunieši, kas kalpo par tās attīstības dzinuli. Viņi uzdod tempu, nosaucot nākotnes attīstības virzienu. Ikviens jauniešs ir aktīvs dažādos mērogos: ģimenes, klases, skolas, pilsētas, valsts vai Eiropas. Jo plašākā mērogā jauniešs darbojas, jo lielāku labumu sabiedrībai nes. Aktīva jauniešu līdzdalība dod iespēju pavadīt brīvo laiku interesanti; mainīt savu un sabiedrības nākotni; iegūt jaunas prasmes, zināšanas un pieredzi; uzlabot pašvērtējumu un pašapziņu; tikt saklausītam.

Visu aktīvo pilsoņu attiecības ir kā līme, kas tur sabiedrību kopā. Demokrātiska valsts nevar pastāvēt bez aktīviem pilsoņiem, tāpēc, ka efektīva demokrātija nozīmē ne tikai aizpildīt vēlēšanu lapas, bet arī līdzdarboties valsts un citu pilsoņu labā ikdienā.

(Rīgas 88. vidusskolas Eiropas Parlamenta Vēstnieku skolas juniori)

Uzraksti 3 jautājumus teksta autoriem, ko gribētu uzdot, ja tāda iespēja rastos.

Vai ir svarīgi un mazāk svarīgi līdzdalības procesi? Apskatī piemēru par pāreju uz vasaras laiku. Vai šis ir svarīgs vai mazsvarīgs līdzdalības piemērs? Atrodi vēl piecas šobrīd aktuālas līdzdalības iespējas un pēc taviem ieskatiem sarindo tās svarīguma secībā. Paveikto pārrunā ar klasesbiedriem!
Idejas: https://ec.europa.eu/info/consultations_lv, <https://manabalss.lv/>, tavas pašvaldības mājas lapa.

Eiropas Komisijas pārstāvniecība Latvijā
1. augusts plkst. 13:05 · 🌐

👍 Patīk šī lapa

Atgādinām - te ir Tava lielā iespēja izteikt savu viedokli par to, vai mums būtu divas reizes gadā jāpagriež laiks - uz vasaras un atkal atpakaļ - uz ziemas laiku. Vēl tikai līdz 16. augustam ikviens var izteikt savu viedokli: <https://ec.europa.eu/eusurvey/.../2018-summertime-arrangements>

Rezultāts

EK piektdien ierosinās atteikties ES no periodiskās pārejas uz vasaras un ziemas laiku, paziņojis EK prezidents Žans Klods Junkers.

„Mēs veicām aptauju, miljoniem atbildēja un uzskata, ka nākotnē vasaras laikam jābūt visu gadu, un tas arī notiks,” intervijā Vācijas telekanālam ZDF pavēstīja Junkers. „Es ieteikšu komisijai, ka, ja mēs vaicājam pilsoņiem, tad mums ir jādara tas, ko pilsoņi saka.”

„Mēs par to izlemsim šodien un pēc tam būs dalībvalstu un Eiropas Parlamenta kārtā,” sacīja Junkers. EK ierosinājums par atteikšanos no laika maiņas būs jāapstiprina visām dalībvalstīm un Eiropas Parlamentam.

Kā liecina EK piektdien izplatītie provizorisks rezultāti, vairāk nekā 84% respondentu līdz šim visplašākajā ES pilsoņu aptaujā izteikušies par atteikšanos no periodiskās pulksteņu laika maiņas.

Aptaujā, kas tika veikta laikā no 4.jūlija līdz 16.augustam, piedalījušies aptuveni 4,6 miljoni pilsoņu, no kuriem trīs miljoni bijuši vācieši.

Vislielākais atbalsts laika maiņas izbeigšanai bija Somijā, kur to atbalstīja 95% nobalsojušo, bet zemākais – 44% – Grieķijā.

76% aptaujāto norādījuši, ka pašreizējā pulksteņu grozīšanas prakse viņus personīgi ietekmē „ļoti negatīvi” vai „negatīvi”.

Visaktīvāk aptaujā balsošanā piedalījušies vācieši jeb 3,78% no valsts iedzīvotājiem, bet vismazāk – tikai 0,02%- Lielbritānijā, kura nākamgad pametīs ES. Vidējais rādītājs 28 ES valstu vidū bija 0,89%.

https://ej.uz/jaunslv_pulkstenis, skatīts 03.09.2018

Spēlē spēli „Autogrāfu medības” un iepazīsti savus klasesbiedrus kā pilsoniski aktīvus jauniešus! Atrodi klasesbiedru, kurš uz konkrēto aprakstu atbild ar JĀ. Ieraksti viņa vārdu un lūdz atbildi pamatot. Dodies tālāk, kamēr Darba lapa ir aizpildīta.

<p><i>Es vienmēr izsaku savu viedokli atbildīgajām personām un pamatoju to, ja klasē, skolā notiek kaut kas, manuprāt, nepareizs.</i></p> <p>_____</p>	<p><i>Ja uzzinu par interesantām aktivitātēm, kurā mana klase varētu piedalīties, es pastāstu par to citiem un mudinu piedalīties, uzņemoties aktīvu lomu.</i></p> <p>_____</p>
<p><i>Es parasti neko neierosinu pats/pati, bet ar prieku atbalstu citu idejas, palīdzu tās realizēt.</i></p> <p>_____</p>	<p><i>Es esmu piedalījies/usies pašvaldības, Latvijas, Eiropas mēroga jautājumu apspriešanā internetā vai klātienē.</i></p> <p>_____</p>
<p><i>Pirms izsakos par kādu jautājumu, es vienmēr uzzinu pēc iespējas plašu informāciju, salīdzinu dažādus viedokļus.</i></p> <p>_____</p>	<p><i>Redzot, ka draugi un klasesbiedri par kādu Tev svarīgu jautājumu nav informēti, Tu radi situāciju, lai viņiem par to pastāstītu.</i></p> <p>_____</p>
<p><i>Es zinu un jau darbojos jomā, kurā manā viedoklī ieklausās un kurā es varu aktīvi līdzdarboties, lai veidotu labāku nākotni.</i></p> <p>_____</p>	<p><i>Man ir vienalga, ja pārējie nesaprot, kāpēc es cīnos par kādu ideju vai pat apsmej mani. Ja es ticu, ka tam ir nozīme, tad daru to!</i></p> <p>_____</p>

Apskati dažus pētījuma „Pilsoniskās izglītības problēmas un izaicinājumi” (2016) secinājumus un komentē tos!

Salīdzinot Baltijas jūras reģiona valstu skolēnu atbildes par apgūtajām tēmām skolā, Zviedrijas skolēni visvairāk ir norādījuši, ka viņi daudz laika no mācību procesa ir mācījušies par pilsoņu balsošanas iespējām dažāda mēroga vēlēšanās (80%), likumdošanas izmaiņām (82%), dabas aizsardzību (84%) un ārpolitikas tēmām un notikumiem (75%). Līdzīgi rezultāti ir vērojami arī citu Skandināvijas valstu skolēnu atbildēs. Latvijas skolēnu atbildes ir līdzīgākas nevis Ziemeļvalstu, bet citu postsociālistisko valstu (Igaunija, Lietuva, Slovēnija u.c.) skolēnu viedoklim.

Zināmu satraukumu rada pētījumā konstatētais, ka skolēni Latvijā kā pilsoniskās izglītības satūra pamattēmu izceļ dabas aizsardzību (84%), bet tēmas par balsošanu dažāda līmeņa vēlēšanās, likumdošanas procesu, problēmu risināšanu sabiedrībā, ārpolitikas jautājumus un ekonomiku kā nozīmīgus min tikai 40-50% jeb mazāk nekā puse aptaujāto skolēnu.

Skolēnu novērtējums par apgūto pilsoniskās izglītības saturu skolā (%).

Valsts	Procentuālais sadalījums skolēnu atbildēm, kuri pauž uzskatu, ka ir daudz apguvuši no šādiem pilsoniskās izglītības tematiem:										Skolēnu novērtējums par pilsonisko jautājumu apgūšanu skolā
	Kā pilsoņi var balsot pašvaldības un parlamenta vēlēšanās	Kā valsti tiek ieviesti un mainīti likumi	Kā aizsargāt dabu (piemēram, taupot ūdeni vai šķirojot atkritumus)	Kā piedalīties vietējās sabiedrības problēmu risināšanā	Kā valsti tiek aizsargātas pilsoņu tiesības	Politiskie temati un notikumi citās valstīs	Kā darbojas ekonomika				
Beļģija (Fl)	50 ▼	41 ▼	85 △	39 ▼	36 ▼	50	66 △	46 ▼			
Bulgārija	64	53 ▽	84 △	57	55 ▽	40 ▼	45 ▼	48 ▽			
Čīle	71 △	64 △	81	63 △	64 △	49 ▽	60 △	51 △			
Taivāna (Ķīna)	88 ▲	86 ▲	90 △	71 ▲	86 ▲	64 ▲	59 △	56 ▲			
Kolumbija	78 ▲	58	92 ▲	74 ▲	83 ▲	47 ▽	73 ▲	54 ▲			
Horvātija	69 △	61	91 ▲	60 △	67 △	52	36 ▼	50			
Dānija	61 ▽	73 ▲	61 ▼	42 ▼	56 ▽	67 ▲	68 ▲	49 ▽			
Dominikāna	73 △	69 △	84 △	74 ▲	81 ▲	60 △	73 ▲	56 ▲			
Igaunija	41 ▼	48 ▼	72 ▽	51 ▽	53 ▽	44 ▽	41 ▼	46 ▼			
Somija	57 ▽	40 ▼	85 △	41 ▼	45 ▼	42 ▼	31 ▼	45 ▼			
Itālija	70 △	68 △	85 △	54	71 △	64 ▲	70 ▲	52 △			
Latvija	44 ▼	47 ▼	84 △	43 ▼	43 ▼	43 ▽	51 ▽	47 ▼			
Lietuva	44 ▼	46 ▼	84 △	41 ▼	46 ▼	45 ▽	36 ▼	46 ▼			
Malta	55 ▽	46 ▼	81	51 ▽	63	44 ▽	50 ▽	48 ▽			
Meksika	72 △	69 ▲	85 △	73 ▲	78 ▲	48 ▽	68 ▲	53 ▲			
Nīderlande	44 ▼	37 ▼	66 ▼	35 ▼	34 ▼	53	64 △	44 ▼			
Norvēģija	65 △	42 ▼	69 ▼	45 ▼	46 ▼	56 △	47 ▼	48 ▽			
Peru	81 ▲	75 ▲	86 △	71 ▲	79 ▲	52	71 ▲	55 ▲			
Krievija	55 ▽	62 △	81	50 ▽	74 ▲	48 ▽	63 △	50			
Slovēnija	76 ▲	75 ▲	76 ▽	60 △	70 △	58 △	68 ▲	52 △			
Zviedrija	80 ▲	82 ▲	84 △	56 ▼	61 ▼	75 ▲	59 ▼	53 △			
Vidējais ICCS	64	59	81	55	61	52	57	50			

Ar pētījuma rezultātiem varat iepazīties

https://iccs.iea.nl/fileadmin/user_upload/Editor_Group/Documents/ICCS_2016_National_Report_LVA.pdf

Fiksēta tendence, ka Latvijas skolēni gan skolās sarunās ar skolotājiem, gan mājās sarunās ar vecākiem ārpolitikas notikumus apspriež maz (1.5. tabula). Mazāk kā puse (47%) no Latvijas skolēniem atzīst, ka ģimenē pārrunā notikumus ārzemēs. Analizējot rezultātus pēc mācību valodas un urbanizācijas, jāuzsver, ka vairāk par ārpolitiku runā ģimenēs, kurās skolēni apmeklē skolas ar latviešu mācību valodu (49%) un mācās Rīgas skolās (49%).

14

Pabeidz teikumus!

Pirms Tu izsaki savu viedokli par kādu tematu vai veic savu izvēli vēlēšanās, ir...	
Ja cilvēks neinteresējas par notiekošo, ...	
Ja cilvēks runā par to, ko nezina, ...	
Lai veidotu savu viedokli par kādu tematu, ir...	
Līdzdalība ir demokrātiskas valsts pilsoņu privilēģija, tāpēc...	

15

Lasi citātu un uzraksti 3 situācijas, kurās tu saprati demokrātijas un līdzdalības nozīmi.

Režisors Mārtiņš Eihe:

„Šo esmu teicis jau miljons reižu – demokrātija ir visnedabiskākais stāvoklis, kāds vispār ir. Dabā tāda veidojuma kā demokrātija nav. Tas ir cilvēku izdomājums. Tāpēc demokrātija visu laiku ir jāmāca. Es domāju, ka tas ir pašmērķis – būt spējīgiem saprast un iesaistīties. Mēs vēl neizprotam, ko nozīmē brīvība. Brīvība ir ne tikai iespējas, bet arī pienākumi.”

1 _____

2 _____

3 _____

Iepazīsti pilsoniskās kompetences līmeņu aprakstu, kas izmantots pētījumā „Pilsoniskās izglītības problēmas un izaicinājumi” (2016) un novērtē sevi! Kādas ir Tavas domas par ietvertajām zināšanām un prasmēm? Vai tās ir pamatotas un noderīgas? Kur un kā Tu iegūsti zināšanas, izpratni par šīm tēmām? Diskutējiet klasē!

<i>Pilsoniskās izglītības augstāko kompetences līmeņu apraksts</i>	
Līmenis, punkti	Apraksts
A līmenis, 563 punkti un vairāk	<p>Skolēni, kas ieguvuši 563 vai vairāk punktus, demonstrē prasmi saskatīt sakarības starp procesiem sociālajās un politiskajās organizācijās, to ietekmi, kā arī likumdošanas un institucionālos mehānismus to kontrolei. Viņi izsaka precīzus pieņēmumus par institucionālo politiku un pilsoņu darbību ieguvumiem, motivāciju un iespējamajiem rezultātiem. Jaunieši integrē, pamato un izvērtē testā aprakstītās situācijas, politiskos notikumus vai likumus, balstoties uz principiem, kas ir to pamatā. Skolēni demonstrē, ka labi pārzina starptautiskās ekonomiskās tendences un aktīvas pilsoniskās līdzdalības stratēģisko dabu.</p> <p>Skolēni, kas darbojas A līmenī, piemēram:</p> <ul style="list-style-type: none"> • atpazīst iespējamus ētiskā patērnieciskuma stratēģiskos mērķus; • ierosina mehānismus, saskaņā ar kuriem atklātas publiskas debātes un komunikācija var nākt par labu sabiedrībai; • izprot ieguvumus, kas saistīti ar starpkultūru izpratni sabiedrībā. • pamato tiesas varas atdalīšanu no parlamenta; • saista taisnīgas un vienlīdzīgas pārvaldes principu ar likumiem, kas attiecas uz politisko partiju finansu dotāciju atklāšanu; • izvērtē vienlīdzības un iekļaušanas politiku; • atpazīst galvenās brīvā tirgus ekonomikas un multinacionālu kompāniju iezīmes.
B līmenis, 479 – 562 punkti	<p>Šajā līmenī skolēni demonstrē, ka vispusīgi pārzina reprezentatīvas demokrātijas kā politiskās sistēmas jēdzienu. Viņi saskata veidus, kādos var izmantot institūcijas un likumus, lai aizsargātu un sekmētu sabiedrības vērtības un principus. Skolēni saskata pilsoņu kā vēlēšanu potenciālo lomu reprezentatīvā demokrātijā, kā arī vispārīna principus un vērtības, kas iegūti no konkrētiem piemēriem par politiku un likumiem (ieskaitot cilvēktiesības). Skolēni demonstrē izpratni par ietekmi, kāda ārpus vietējās sabiedrības var būt aktīvam pilsonim. Viņi vispārīna individuālo aktīvā pilsoņa lomu uz plašāku pilsonisko sabiedrību un pasauli.</p> <p>Skolēni, kas darbojas B līmenī, piemēram:</p> <ul style="list-style-type: none"> • vērtē autoritātes pieņemto lēmumu objektivitāti un atbildību sabiedrības interesēm; • balstoties uz vietējo kontekstu, vispārīna ekonomisko risku, ko attīstības valstīs veicina globalizācija; • atpazīst, ka, balsojot vēlēšanās, informēti pilsoņi labāk spēj pieņemt lēmumus; • pienākumu vēlēties saista ar demokrātiju; • raksturo likumdošanas un parlamenta nozīmi; • definē konstitūcijas vispārīgo jēgu; • atbildību par vides aizsardzību saista ar konkrēto individu.
C līmenis, 395 – 478 punkti	<p>Skolēni šajā līmenī orientējas jautājumos par vienlīdzību, sociālo vienotību un brīvību kā demokrātijas principiem. Minētos principus viņi saista ar ikdienas situāciju piemēriem, kuros parādīta šo normu aizstāvēšana vai pārkāpšana. Skolēni pārzina pamatprincipus par individu kā aktīvu pilsoni: viņi saskata nepieciešamību ikvienam ievērot likumus, saista individuālas darbības ar iespējamajām sekām un personiskās īpašības ar indivīda spējām ietekmēt pilsoniskās izmaiņas.</p> <p>Skolēni, kas darbojas C līmenī, piemēram:</p> <ul style="list-style-type: none"> • saista preses brīvību ar informāciju, ko mediji sniedz sabiedrībai, kā arī sniegtās informācijas precizitāti; • pamato brīvprātīgu piedalīšanos vēlēšanās politiskās izpausmes brīvības kontekstā; • izprot, ka demokrātiskiem līderiem jāapzinās to cilvēku vajadzības, kuriem viņi ir autoritāte; • saskata, ka ANO Deklarācija par cilvēktiesībām ir domāta visiem cilvēkiem; • vispārīna interneta kā saziņas līdzekļa vērtību pilsoniskajā līdzdalībā.

Ar pētījuma rezultātiem varat iepazīties

https://iccs.iea.nl/fileadmin/user_upload/Editor_Group/Documents/ICCS_2016_National_Report_LVA.pdf

IEA ICCS 2016 dalībvalstu vidējais rezultāts pilsoniskās izglītības testā, skolēnu vidējais vecums un klase

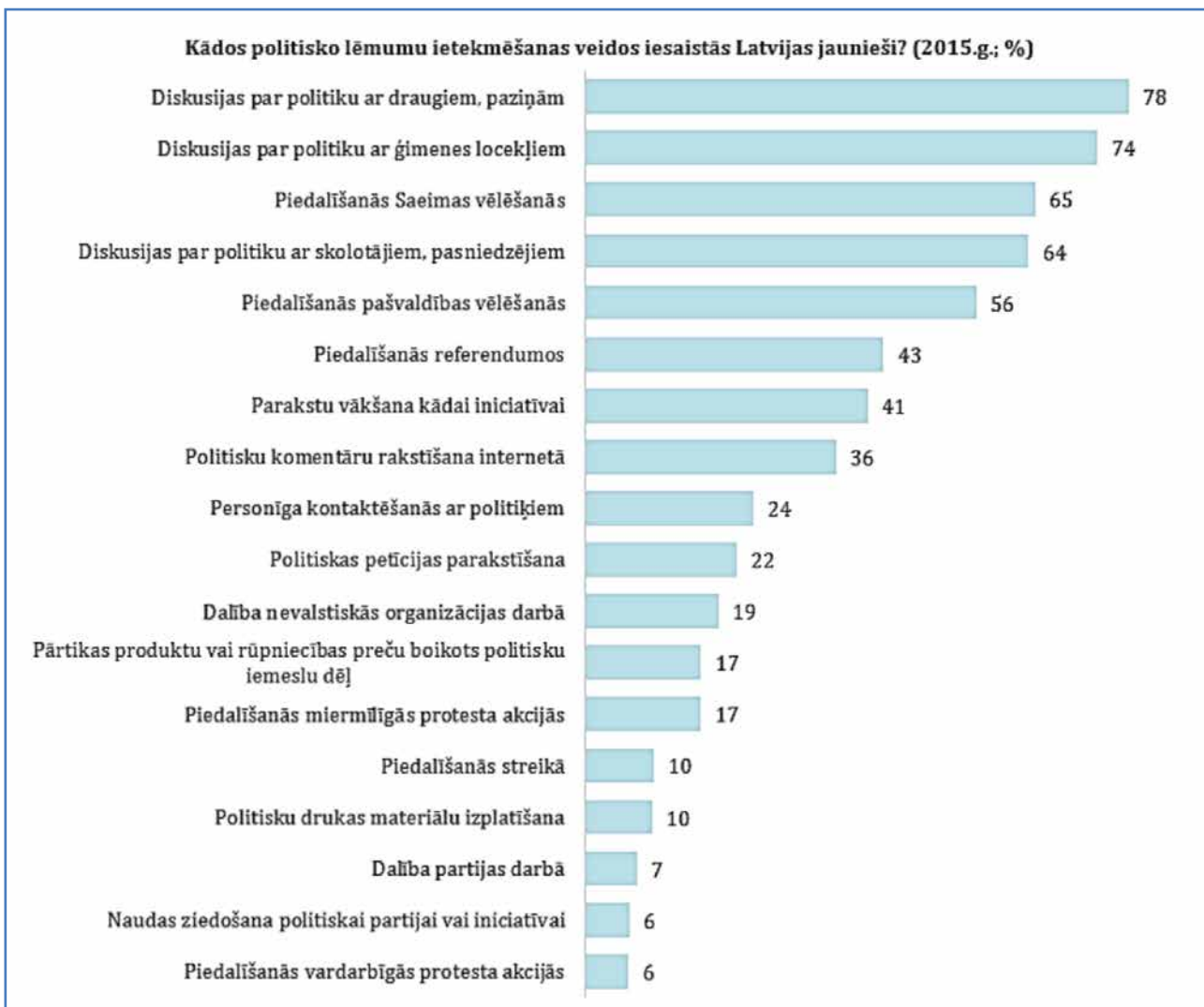
Valsts	Klase	Vidējais vecums	Sasniegumi pilsoniskajā izglītībā					Vidējie sasniegumi
			250	350	450	550	650	
Dānija	8	14,9						586 (3,0) ▲
Taivāna (Ķīna)	8	14,1						581 (3,0) ▲
Zviedrija	8	14,7						579 (2,8) ▲
Somija	8	14,8						577 (2,3) ▲
Norvēģija	9	14,6						564 (2,2) ▲
Igaunija	8	14,9						546 (3,1) ▲
Krievija	8	14,8						545 (4,3) ▲
Beļģija (Fl)	8	13,9						537 (4,1) ▲
Slovēnija	8	13,8						532 (2,5) ▲
Horvātija	8	14,6						531 (2,5) ▲
Itālija	8	13,8						524 (2,4) ▲
Nīderlande	8	14,0						523 (4,5)
Lietuva	8	14,7						518 (3,0)
Latvija	8	14,8						492 (3,1) ▼
Malta	9	13,8						491 (2,7) ▼
Bulgārija	8	14,7						485 (5,3) ▼
Čīle	8	14,2						482 (3,1) ▼
Kolumbija	8	14,6						482 (3,4) ▼
Meksika	8	14,1						467 (2,5) ▼
Peru	8	14,0						438 (3,5) ▼
Dominikāna	8	14,2						381 (3,0) ▼

IEA ICCS 2016 pētījuma dalībvalstu skolēnu rezultātu sadalījums pa pilsoniskās izglītības kompetences līmeņiem

Valsts	Zem D līmeņa		D līmenis		C līmenis		B līmenis		A līmenis		
Dānija	0,4	(0,1)	2,3	(0,4)	10,2	(0,8)	24,6	(0,8)	62,4	(1,3)	
Taivāna (Ķ)	0,5	(0,2)	2,9	(0,4)	9,9	(0,8)	24,5	(1,2)	62,2	(1,4)	
Somija	0,3	(0,1)	2,3	(0,4)	10,0	(0,8)	27,0	(1,4)	60,4	(1,6)	
Zviedrija	0,7	(0,2)	3,6	(0,6)	12,2	(0,8)	25,2	(1,0)	58,3	(1,3)	
Norvēģija	0,7	(0,2)	3,8	(0,3)	13,1	(0,7)	28,9	(1,0)	53,5	(1,2)	
Igaunija	0,2	(0,1)	3,2	(0,5)	16,7	(1,0)	36,9	(1,5)	43,0	(1,8)	
Krievija	0,3	(0,1)	3,7	(0,5)	16,6	(1,3)	37,3	(1,5)	42,1	(2,1)	
Beļģija (Fl)	0,2	(0,1)	4,6	(0,8)	19,1	(1,6)	36,6	(1,6)	39,5	(2,2)	
Slovēnija	0,4	(0,2)	4,5	(0,5)	20,6	(0,9)	37,6	(1,2)	37,0	(1,4)	
Horvātija	0,3	(0,1)	3,9	(0,5)	19,9	(1,2)	39,9	(1,5)	36,0	(1,5)	
Nīderlande	0,9	(0,4)	8,2	(1,4)	23,2	(1,5)	32,1	(1,8)	35,6	(1,8)	
Itālija	0,9	(0,3)	6,5	(0,6)	21,5	(0,8)	36,1	(1,1)	34,9	(1,2)	
Lietuva	0,7	(0,3)	6,7	(0,8)	23,5	(1,2)	38,5	(1,6)	30,5	(1,7)	
Bulgārija	6,4	(1,2)	16,0	(1,3)	22,5	(1,4)	28,4	(1,5)	26,7	(1,5)	
Malta	5,5	(0,5)	13,4	(0,8)	23,2	(1,0)	31,7	(1,1)	26,2	(1,1)	
Čīle	3,7	(0,5)	16,0	(0,9)	27,2	(1,0)	31,7	(1,0)	21,4	(1,1)	
Latvija	1,7	(0,4)	10,7	(1,1)	29,1	(1,3)	39,0	(1,8)	19,5	(1,6)	
Kolumbija	2,1	(0,4)	13,8	(1,1)	31,3	(1,0)	35,4	(1,2)	17,4	(1,2)	
Meksika	3,2	(0,4)	17,7	(1,0)	33,1	(1,2)	32,8	(1,0)	13,1	(0,8)	
Peru	9,4	(0,9)	23,5	(1,2)	32,2	(1,2)	26,0	(1,2)	8,8	(0,8)	
Dominikāna	19,0	(1,2)	38,7	(1,2)	30,1	(1,2)	11,0	(1,0)	1,2	(0,4)	
Vidējais ICCS 2016	2,7	(0,1)	9,8	(0,2)	21,2	(0,2)	31,5	(0,3)	34,7	(0,3)	

Astoņās Eiropas Savienības valstīs veikta pētījuma dati liecina, ka jauniešu politisko līdzdalību visbūtiskāk ietekmē trīs faktori: (1) skola un izglītības sistēma; (2) vecāki un draugi; (3) masu mediji. Apskatī pētījuma par Latvijas jauniešu politisko līdzdalību datus, izveido savu aptauju un iekļauj tajos šādus jautājumus:

- 1) Kas ietekmē Tavas domas par politiskiem notikumiem?
- 2) Kas ietekmē Tavu draugu domas par politiskiem notikumiem?
- 3) Nosauc cilvēkus, kuru viedoklī Tu ieklausies/ ieklausītos?
- 4) Kas šajos cilvēkos, kuros Tu ieklausītos, Tev patīk?
- 5) Kur tu gūsti informāciju par politiskiem notikumiem/ aktivitātēm?
- 6) Nosauc sev svarīgu politisku notikumu/procesu, kurā Tu gribētu piedalīties!
- 7) Par kādu politisku notikumu esi sarunājies ar vienaudžiem? Kādā veidā?
- 8) Kā Tu iesaisties savas valsts veidošanā?
- 9) Vai Tavai līdzdalībai politiskos notikumos ir nozīme? Kāda?
- 10) Es piedalītos politiskās aktivitātēs, ja...

Apskati informāciju un atbildi uz jautājumiem!

Saskaņā ar Latvijas Republikas Satversmi Latvijā valsts suverenā vara pieder Latvijas tautai. Viens no veidiem, kā tauta var īstenot savu varu, ir brīvas un demokrātiskas vēlēšanas.

Kopš valsts neatkarības atjaunošanas 1990.gadā Latvijā ir notikušas septiņas kārtējās parlamenta vēlēšanas – 1993., 1995., 1998., 2002., 2006., 2010., 2014. un 2018. gadā un vienas ārkārtas parlamenta vēlēšanas – 2011. gadā. Tāpat šajā laikā notikušas arī septiņas pašvaldību vēlēšanas – 1994., 1997., 2001., 2005., 2009., 2013. un 2017. gadā.

2004. gada 12. jūnijā, neilgi pēc valsts iestāšanās Eiropas Savienībā, Latvijā pirmo reizi notika Eiropas Parlamenta vēlēšanas. Iespēja piedalīties Eiropas Parlamenta vēlēšanās Latvijā vēlētājiem bija arī 2009. un 2014. gadā. Nākamās **Eiropas vēlēšanas notiks 2019. gada 25. maijā**
<https://www.cvk.lv/pub/public/>

Eiropas Parlamenta vēlēšanas 2019

Kārtējās Eiropas Parlamenta (EP) vēlēšanas Latvijā notiks sestdienā, 2019. gada 25. maijā. Latvija šajās vēlēšanās ir viens vēlēšanu apgabals, un EP no Latvijas ir jāievēl astoņi deputāti.

Vēlēšanu tiesības

Tiesības piedalīties EP vēlēšanās ir Latvijas pilsoņiem un citu ES dalībvalstu pilsoņiem, kuri uzturas mūsu valstī, ir reģistrēti Latvijas iedzīvotāju reģistrā un Latvijas vēlētāju reģistrā. Lai piedalītos vēlēšanās, vēlētājam vēlēšanu dienā jābūt vismaz 18 gadus vecam.

Vēlētāju reģistrs

Vēlētāju uzskaitē EP vēlēšanās lieto iepriekš izveidotus vēlētāju sarakstus. Katrs vēlētājs ir reģistrēts noteiktā iecirknī, kurā jābalso vēlēšanu dienā. Sākotnēji vēlētāji tiek iekļauti reģistrētajai dzīvesvietai atbilstošajā iecirknī, bet līdz 18. dienai pirms vēlēšanām iecirkni var mainīt.

Balsošanas iespējas

EP vēlēšanu likumā ir paredzētas vairākas iespējas, kā vēlētāji var piedalīties EP vēlēšanās. Šīs iespējas ir:

- balsot savā vēlēšanu iecirknī vēlēšanu dienā no pulksten 7.00 līdz 20.00;
- balsot iepriekš savā vēlēšanu iecirknī. Iepriekšējā balsošanā iecirkni strādā dažas stundas dienā un nobalsot iespējams trīs dienas pirms vēlēšanu dienas;
- balsot savā atrašanās vietā, ja veselības stāvokļa dēļ nav iespējams nobalsot iecirknī, vēlētājs ir slimnieku aprūpētājs vai atrodas apcietinājumā ieslodzījuma vietā;
- balsot pa pastu no ārvalstīm.
- Lai piedalītos vēlēšanās Latvijā, vēlētājam nepieciešams personu apliecinošs dokuments – pase vai personas apliecība.

Kandidātu saraksti

Kandidātu sarakstu iesniegšana 2019. gada EP vēlēšanām notiks no 6. līdz 21. martam. Kandidātu sarakstus pieņems un reģistrēs Centrālā vēlēšanu komisija.

Apskati grafikus un aizpildi tabulu!

GADS LĪDZ 2019. GADA EIROPAS PARLAMENTA VĒLĒŠANĀM

27.601 intervijas

11 - 22/04/2018

1.012 intervijas

13 - 22/04/2018

Metodoloģija: Tiešās intervijas

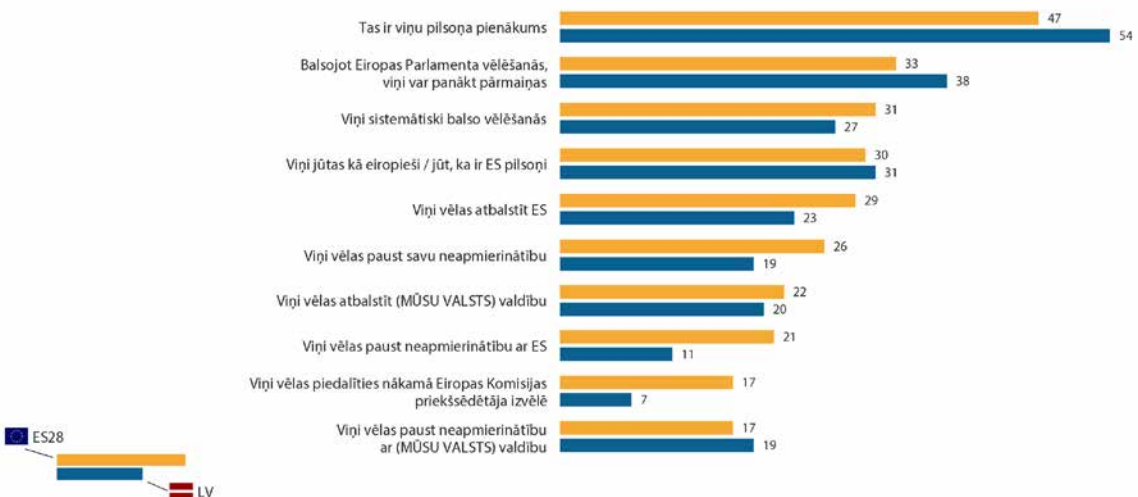
LATVIJA

EIROBAROMETRS 89.2

4. VĒLĒTĀJU UZVEDĪBA

Balsošanas iemesli

QA16T Neatkarīgi no tā, cik svarīga balsošana šķiet Jums personīgi, kādi, Jūsaprāt, ir galvenie iemesli, kāpēc cilvēki balso Eiropas Parlamenta vēlēšanās? Pirmkārt? Un vēl? (NE VAIRĀK KĀ 4 ATBILDES)

Nebalsošanas iemesli

QA17T Un neatkarīgi no tā, cik svarīga balsošana šķiet Jums personīgi, kādi, Jūsaprāt, ir iemesli, kāpēc cilvēki nebalso Eiropas Parlamenta vēlēšanās? Pirmkārt? Un vēl? (NE VAIRĀK KĀ 4 ATBILDES)

Mani pārsteidz, ka...	
Ir tikai loģiski, ka...	
Jaunieši būtu aktīvāki politiskajā jomā, ja...	
Vissvarīgākā darbība, lai aktivizētu jauniešus, ir...	
Jauniešu aktivitāte vēlēšanās tieši ietekmē, vai viņu intereses tiek pārstāvētas politiskā līmenī. Uzraksti savas domas par jauniešu interešu pārstāvniecību Tavā pašvaldībā, Saeimā un Eiropas Parlamentā!	
Es...	

Apskati tuvāko vēlēšanu datumu un iedomājies, ka nonāc 2028. gadā. Aizpildi tabulu un pabeidz teikumu!

2028. gads

Apgalvojums	Iespējamība, ka tas notiks (no 1 'noteikti nenotiks' līdz 5 'noteikti notiks')	Kurš lēmums, notikums, cilvēks ietekmē, padara to iespējamu?
Tu būsi pabeidzis universitāti		
Tu pratīsi ķīniešu valodu		
Tu būsi Saeimas deputāts		
Tu būsi precējies/precējusies		
Tu darbosies kādā nevalstiskā organizācijā		
Tu būsi Eiropas Parlamenta deputāts		
Tu vadīsi savu uzņēmumu un eksportēsi produkciju uz citām Eiropas valstīm		
ES būs spēcīga ekonomika		
Tu izmantosi iespējas strādāt praksē citā Eiropas Savienības valstī		
ES būs demokrātija un drošība		

No manis ir atkarīgs...

Tuvākās vēlēšanas – Eiropas vēlēšanas 2019. gada 25. maijā

Eiropas Savienība pasaulē

Eiropas Parlamenta
birojs Latvijā

Ieteiktās interneta vietnes papildu informācijai par šo tēmu

VIDEOMATERIĀLI

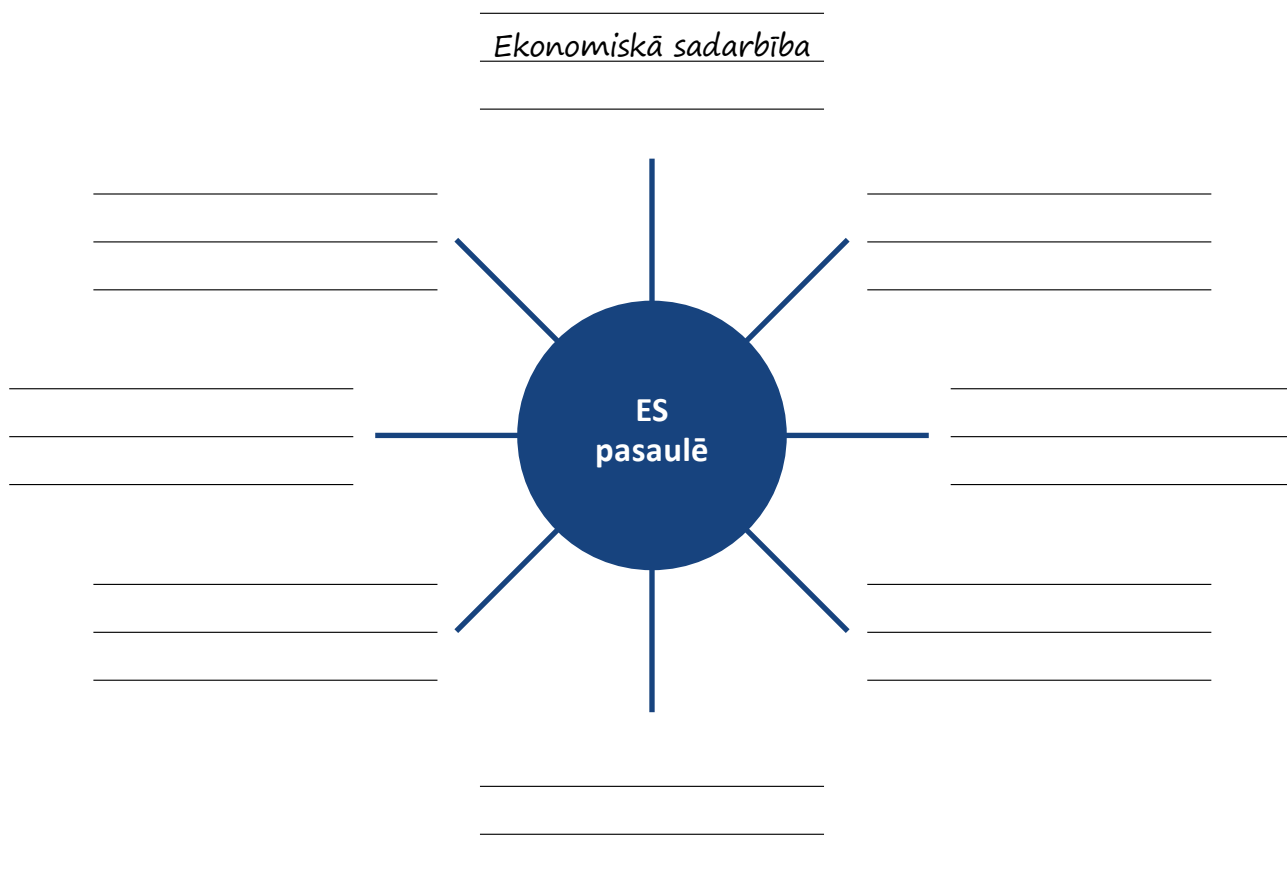
- EP delegācijas – pasaules līmeņa dalībnieki (franču valodā ar subtitriem latviešu valodā).
Pieejams: <https://www.euoparl.tv.europa.eu/lv/programme/world/ep-delegations-actors-with-a-global-reach>
- ES Vispārīgā datu aizsardzības regula (GDPR) (latviešu valodā).
Pieejams: <https://www.euoparl.tv.europa.eu/lv/programme/society/the-eu-general-data-protection-regulation-gdpr>
- Vai dalība ES joprojām ir svarīga?
Pieejams: <https://ej.uz/es8c>
- Kopīgi mērķi: Enerģētikas savienība (angļu valodā ar subtitriem latviešu valodā).
Pieejams: <https://www.euoparl.tv.europa.eu/lv/programme/world/common-goals-the-energy-union>
- Drošība (angļu valodā ar subtitriem latviešu valodā).
Pieejams: <https://ej.uz/es8c>
- Informācijas karš: ES ir laiks dot prettriecienu (angļu valodā ar subtitriem latviešu valodā).
Pieejams: <https://www.euoparl.tv.europa.eu/lv/programme/world/information-warfare-its-time-the-eu-fought-back>
- Kopīgi centieni: klimats (angļu valodā).
Pieejams: <https://www.euoparl.tv.europa.eu/lv/programme/economy/effort-sharing-driving-europe-s-ambitious-climate-goals>

Nozīmīgas problēmas nebeidzas pie valsts robežas, vai ne? Padomā par vidi. Piesārņojums ir problēma, kas neapstājas pie Latvijas robežas un pat ne pie Eiropas robežām. Zeme sasilst un ledāji pie Ziemeļpola un Dienvidpola kūst, izraisot jūras līmeņa paaugstināšanos. Seku mērogs vēl nav zināms, tomēr ir skaidrs, ka globālā sasilšana radīs daudz problēmu.

Eiropas Savienībā ir vairāk iedzīvotāju nekā Amerikas Savienotajās Valstīs. Kopā ar citām ES dalībvalstīm Latvija var ietekmēt lielās valstis, piemēram, Ķīnu un ASV, lai tās uzlabotu vides politiku.

1

Aizpildi shēmu, ierakstot kā ES mijiedarbojas pasaules mērogā!

2

Izvēlies vienu šobrīd aktuālu pasaules mēroga problēmu (karš, terorisms, klimata pārmaiņas u.c.) un atrodi trīs rakstus medijos, par ES rīcību un atbalstu šajā situācijā. Aizpildi tabulu un izveido stāstījumu par to!

Problēma, kuru izvēlos apskatīt:

1

Informācijas avots:	
Galvenā doma:	
Fakti par ES atbalstu, rīcību:	
Modelē situāciju, ja ES nesniegtu šo atbalstu:	
Mans vērtējums, komentārs:	

2

Informācijas avots:	
Galvenā doma:	
Fakti par ES atbalstu, rīcību:	
Modelē situāciju, ja ES nesniegtu šo atbalstu:	
Mans vērtējums, komentārs:	

Apskati ES ilgtspējīgas attīstības mērķus! Izvēlies trīs, Tavuprāt, svarīgākos un pabeidz teikumus!

Ja nekas netiks darīts _____
 tad _____

Ja nekas netiks darīts _____
 tad _____

Ja nekas netiks darīts _____
 tad _____

Izvēlieties vienu ES ilgtspējīgas attīstības mērķi un aprakstiet problēmu/as, to izpausmes dzīvē, ko risina izvirzītais mērķis.

Uzzini vairāk: http://lapas.lv/wp-content/uploads/2018/01/Methodiskais-materi%C4%81ls_IAM.pdf.

Risināmā problēma (piemēram, ilgtermiņa mērķis Novērsta nabadzība. Risina problēmas: nabadzība trešās pasaules valstīs; nabadzība cilvēkiem ar zemu izglītības līmeni; nabadzība ģimenēs, kur bērnus audzina viens vecāks u.c.):

Līmenis	Rīcība	Veidi, kā panākt rīcību	Tev zināms piemērs
Rīcība individuālā līmenī (piemērs)			
Rīcība pašvaldības, ciemata, pilsētas līmenī			
Rīcība valsts līmenī			
Rīcība ES līmenī			
Rīcība pasaules līmenī			

Ko Tu domā par migrācijas un bēgļu krīzi? Uzraksti 3-5 teikumus par to! Iepazīsties ar Eiropas Parlamenta paveikto, risinot migrācijas un bēgļu krīzi! Salīdzini savas iepriekšējās zināšanas ar reālajiem lēmumiem. Kura informācija Tev ir jauna? Vai zinot šo informāciju Tavas domas, viedoklis par migrācijas un bēgļu krīzi būtu citādāks? Veidojiet sarunu klasē: "Cik informēti par svarīgiem lēmumiem mēs esam? Vai cilvēkam Latvijā ir jābūt informētam par ES lēmumiem, kas skar pasauli?"

2017

06

15. JŪNIJS

LIBE atbalsta priekšlikumu atzītiem bēgļiem piešķirt atjaunojamu uzturēšanās atļauju uz 5 gadiem. Šī ir daļa no plašākas Kopējās Eiropas patvēruma sistēmas pārskatīšanas.

LIBE atbalsta izmaiņas attiecībā uz augsti kvalificētam darbspēkam paredzēto ES "zilo karti", lai veicinātu tās izmantošanu. ES dalībvalstis varēs atteikties no "zilās kartes" (vai to neatjaunoņot, vai noraidīt pieteikumu), ja ir pamatotas bažas par drošību.

29. JŪNIJS

Provīzorisks vienošanās ar ES Padomi, lai stiprinātu pašreizējo ES Patvēruma atbalsta biroju (EASO), pārveidojot to par jaunu ES Patvēruma aģentūru, kuras rīcībā ir līdzekļi un resursi, lai palīdzētu dalībvalstīm krīzes situācijās, uzraudzītu atbilstību ES tiesību aktiem un pamattiesību ievērošanu.

07

6. JŪLIJS

EP atbalsta ES shēmu ar mērķi mobilizēt 44 mljrd. EUR privātā sektora investīciju Afrīkā un ES kaimiņvalstīs.

11

16. NOVEMBRIS

EP aicina izstrādāt jaunu ES – Afrīkas stratēģiju ar mērķi stiprināt Afrīkas valstu noturību pret krīzēm un dot jaunu impulsu sadarbībai.

EP vienojas par pozīciju sarunām ar ES dalībvalstīm par Dublīnas regulas grozījumiem - ES patvēruma sistēmas stūrakmeni, t.sk., lai novērstu pašreizējos trūkumus un izveidotu spēcīgu sistēmu nākotnē. EP priekšlikumi:

- ES dalībvalsts, kurā pirmajā ierodas patvēruma meklētājs, vairs nebūtu automātiski atbildīga par pārspriestuma izskatīšanu, kā tas bija līdz šim, uzlekot nesamērīgu slogu, piem., Itālijai un Grieķijai
- katrai ES valstij - sava daļa atbildības taisnīgai patvēruma meklētāju sadalei
- atteikšanās uzņemt taisnīgu daļu patvēruma meklētāju - risks zaudēt ES fondu finansējumu

30. NOVEMBRIS

EP izdodas palielināt EK sākotnējo budžeta aģentūrām, kas veic ar drošību saistītus uzdevumus: Eiropolam (+3,7 milj. EUR, +10 amata vietas), ES Tiesu sadarbības vienībai (Eurojust, +1,8 milj. EUR, +5 amata vietas), Eiropas Patvēruma atbalsta birojam (EASO, +5 milj. EUR). Lai novērstu migrācijas pamatcēloņus valstīs ārpus ES, EP panāca papildu 80 milj. EUR (papildus budžeta projektam) ES ārējai darbībai, t.sk., austrumu un dienvidu kaimiņvalstīm un Rietumbalkāniem.

2018

04

25. APRĪLIS

LIBE atbalsta jaunu regulu par kopējām procedūrām starptautiskās aizsardzības piešķiršanai ES, lai panāktu saskaņotāku pieeju patvēruma pieteikumu apstrādē visā ES. Ātrākai pieteikumu izvērtēšanai, pastiprinātām garantijām patvēruma meklētājiem un stingrām prasībām, lai novērstu ļaunprātīgu izmantošanu būtu jāveicina efektīvāka un saskaņotāka ES mēroga sistēma.

- atturēs personas iesniegt vairākus pieteikumus dažādās dalībvalstīs
- Turcijā svītrotā no "drošas izcelsmes valstu" saraksta
- papildu drošības pasākumi bērniem (aizbildnis 24 st. laikā pēc pieteikuma iesniegšanas, vienmēr pirms biometrisku datu iegūšanas u.c.)

05

3. MAIJS

Eiropā dzīvo ~ 5,4 milj. bērnu - migrantu = katrs sestais no pasaules bērniem - migrantiem (ANO Bērnu fonda dati). EP uzskata:

- visiem bērniem - migrantiem, kuri vieni paši sasnieguši ES, jānodrošina aizbildnis
- ES valstīm jāsadarbojas ciešāk, lai atrastu pazudušus bērnus un identificētu cilvēku tirdzniecības upurus
- bērniem - migrantiem jānodrošina tādas pašas izglītības iespējas kā attiecīgās ES valsts bērniem

20. MAIJS

Pirmo reizi kopš 2012. g. EP oficiāli delegācija dodas misijā uz Lībiju - Tunisu un Tripoli: EP gatavs sekmēt nacionālo dialogu Lībijas sabiedrībā.

30. MAIJS

EP rekomendācijas ES Padomei, EK un Eiropas Ārējās darbības dienestam Lībijas jautājumā iekļauj aicinājumu:

- stiprināt starptautiskos centienus likvidēt migrantu kontrabandu un cilvēku tirdzniecības tīklus
- koncentrēt ES pūles migrantu aizsardzībai Lībijā

07

4. JŪLIJS

EP apstiprina 500 milj. EUR bēgļu bērnu skološanai Turcijā. Tas ir pirmais maksājums no pagarinātā Bēgļu atbalsta mehānisma Turcijā 3 mljrd. EUR apmērā. Mehānismu izveidoja 24.11.15.

5. JŪLIJS

Jaunā ES ceļošanas informācijas un atļauju sistēma (ETIAS) ļaus pārbaudīt ceļotājus vēl pirms iebraukšanas ES. Ceļotāji, kas varētu radīt drošības, nelegālas imigrācijas vai epidemioloģiskus draudus, nesajems atļauju. ETIAS jāstājas spēkā 2021. g.

EP par ES budžetu 2019: Eiropas pilsoņu drošības garantēšana un migrācijas un bēgļu problēmu risināšana joprojām ir "divas galvenās prioritātes"

Humanitārās palīdzības sniegšana migrantiem nedrīkst būt noziedzums -> EP aicina dalībvalstis iekļaut "humanitārās palīdzības" izņēmumu nacionālajos likumos, lai individuāli un NVO nesauktu pie atbildības par palīdzību migrantiem humanāriem iemeslu dēļ.

EP politiskais signāls pirms sarunām ar 8 ārpus ES esošām valstīm (Jordānija, Turcija, Izraēla, Tunisija, Maroka, Lībija, Ēģipte un Alžīrija) par stiprinātu sadarbību ar Eiropolu, t.sk., lai veiksmīgāk risinātu tādus migrācijas izaicinājumus kā nelegāla migrācija un cilvēku tirdzniecība.

Pārskati šajā nodaļā uzzināto un izvēlies vienu problēmu vai jomu, kuras risināšanā Tu gribētu iesaistīties! Izstrādā savas rīcības plānu, atrodot un minot konkrētas iespējas savā pilsētā, novadā, digitālajā vidē. Ierosmei lasi tekstu!

Tev ir iespējas būt brīvprātīgajam Āfrikā

Pašlaik darbojos Šveicē, valstī, kas lieluma ziņā līdzīga Latvijai, taču citāda vēsture, politika, un, protams, rezultāts cits. Jā, Šveice ir labklājības zeme, visās jomās sakārtotība, paredzamība un stabilitāte, tāpēc cilvēkiem ir svarīgi justies atbildīgiem par tiem, kam dažādu iemeslu dēļ liegts augt un attīstīties. Tieši labklājības zemēs ir dāsna cilvēku atsaucība palīdzēt. Ne tikai materiāli, bet arī ar savām zināšanām. Cilvēki vienojas organizācijās, lai īstenotu savus mērķus. Vienā no šādām organizācijām Šveicē, ar nosaukumu „Help2kids”, kā brīvprātīgā, savā brīvajā laikā aktīvi darbojos. Mērķis ir palīdzēt bērniem Āfrikā.

Bezpeļņas organizācija „Help2kids” tika izveidota vairākus gadus atpakaļ, kad šveiciešu pāris Franks un Marija devās uz Āfrikas valsti, lai ziedotu vairākus kurpju pārus kādam bērnu namam. Neskatoties uz lielo nabadzību, pretī tika saņemtas sirsnīgas emocijas un milzīga gandarījuma sajūta. Tur cilvēkiem nav ar ko salīdzināt, viņi ir priecīgi par visu, ko viņiem dod, gan par lietām, gan cilvēkiem, kuri māca rakstīt burtus vai spēlē kopā futbolu.

„Help2kids” kopumā darbojas 2 valstīs – Tanzānijā un Malawi. Tanzānijas projekti – bērnu nams, bērnudārzs, pamatskola. Malawi projekti – bērnu dārzs, pamatskola un slimnīca. Katrā no šiem projektiem Tev ir iespējas palīdzēt kā brīvprātīgajam. Āfrikas jauniešu komanda lieliski organizē apmācību programmu, kur tiek sekots līdzī gan mājas darbu pildīšanai, angļu valodas, matemātikas, IT u.c. zināšanu apguvei.

Marta sākumā devos uz Tanzāniju, austrumāfrikas valsti. Par valsti kopumā, vēsturi un citām lietām priekšā neteikšu, viss taču izlasāms internetā. „Mambo!” tā saka jaunieši viens otram, sasveicinoties Tanzānijā. Ierados Dar es Salaam, lai iepazītos ar „Help2kids” projektiem: bērnu namu ar 30 jaukiem bērniņiem, bērnudārzu un pamatskolu. Pirmā nedēļa, protams, šoks. Ir karsts, neregulētā satiksme ielās, cita valoda un, protams, nabadzība visapkārt! 90% nabadzīgos ciematiņos nav mobilo telefonu, par bankas norēķinu kartēm nemaz nerunājot. Tev vajadzētu tur reiz nokļūt, redzēt un saprast. Un varbūt aizdomāties, ka pat savas pamatskolas zināšanas kādam tur var būt zelta vērtībā, var kļūt kādam bērniņam par iespēju izglītoties, augt un attīstīties par pilnvērtīgu cilvēku.

Un pašam sajūties tik nozīmīgam tajā brīdī. Izglītība ir mūsu visu nākotne, nešķirojot tautas, rases.

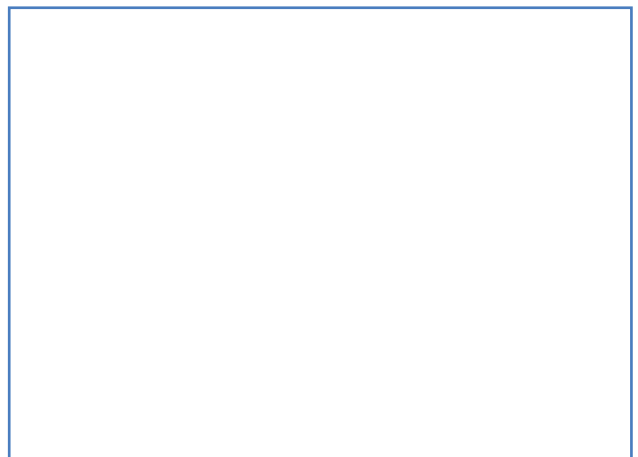
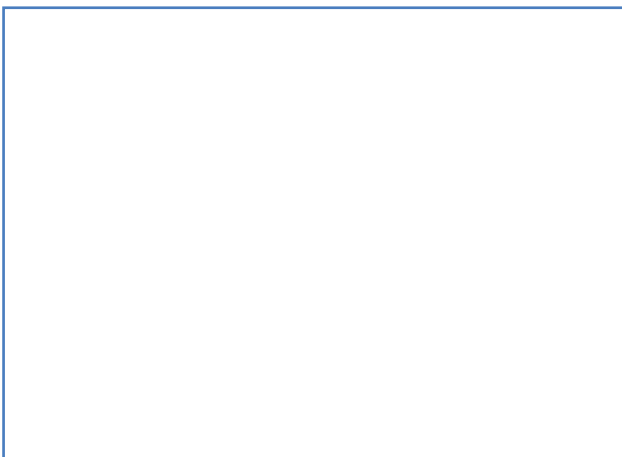
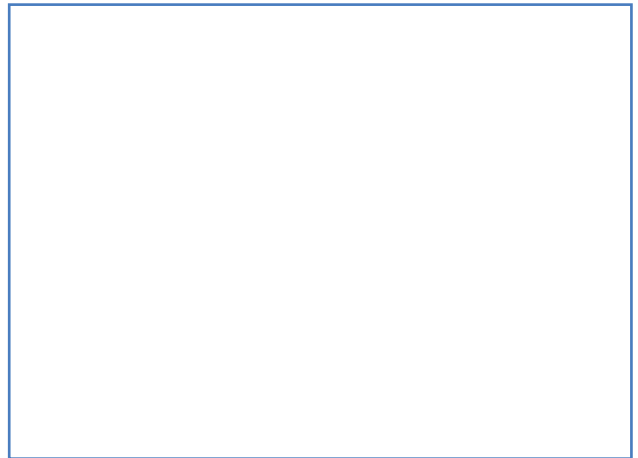
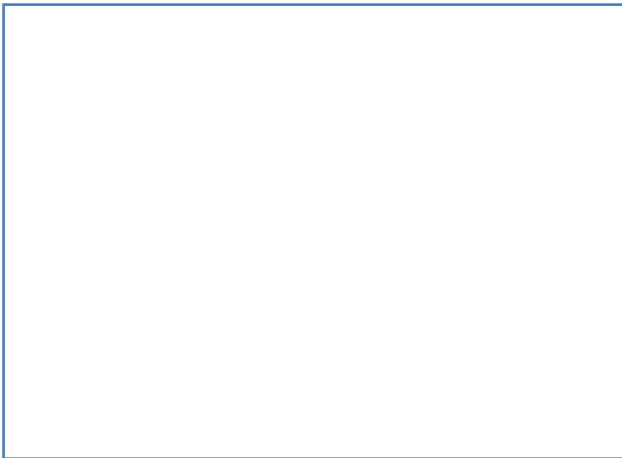
Ko piedāvā NGO „Help2kids”? Piedāvā Tev ieguldīt savu brīvo laiku un vēlmi palīdzēt Āfrikas bērniem izglītoties, iespēju dot šiem bērniem labāku nākotni, pretī saņemot vērtīgu pieredzi, neaprakstāmas emocijas, iekšējo gandarījumu. Iespēju iepazīt fantastisko Āfrikas dabu, kultūru, vietējos iedzīvotājus, interesantus vērojumus iz viņu ikdienas sadzīves, arī vietējā valoda Swahili ir gana interesanta. Dzīvojot tur, nakšņosi apsargātā viesu namā, tātad, drošībā, komunikācija ikdienas jautājumu risināšanai angļu valodā ar menedžeri no Amerikas. Bērnu namā ir brīvprātīgais, kurš koordinē bērnu nokļūšanu uz skolu, palīdz pildīt mājas darbus, vada ārpuskolas aktivitātes, piemēram, svētdienās visi brauc peldēties uz okeānu. Ir vairākas „mammās”, kuras gatavo ēdienu, mazgā veļu, sakopj apkārtni, vada spēles. Katram bērnam viņa dzimšanas dienā tiek dalītas konfektes un visi dejo āfrikāņulīnijdejas. Ir jautri.

Lasi tekstu⁴, sadali to „kadros” un katram „kadram” atrodi piemērotu attēlu, izstāstot šo stāstu foto galerijā! Katram attēlam pievieno atbilstošu parakstu. Veidojiet izstādi un pamatojiet attēlu izvēli!

Nozīmīga tēma ES ir migrācija – cilvēki pamet kādu vietu, lai apmestos uz dzīvi citur. Pastāv likumīga ieceļošana ES dalībvalstīs – cilvēki no valstīm ārpus ES ierodas oficiāli un ar atļaujām, lai šeit strādātu, studētu vai uzturētos (piemēram, kā ES pilsoņa dzīvesbiedrs). Ieceļotāji bagātina ES ar savām prasmēm, zināšanām, gatavību līdzdarboties. Mums ir svarīgs jaunu cilvēku pieplūdums, jo mūsu sabiedrība caurmērā kļūst arvien vecāka – līdz ar to rodas problēmas, ko šis process izraisa pensiju fondiem un sociālajiem budžetiem.

Līdzās likumīgai un vēlamai ieceļošanai pastāv nelegālā imigrācija – cilvēki ierodas bez atļaujas un tādējādi pārkāpj ES valstu likumus. Šie cilvēki bieži kļūst par upuriem cilvēku kontrabandistiem un, lai nokļūtu Eiropā, riskē pat ar dzīvību. Eiropā nelegāli uzturas ap 4,5 miljoniem cilvēku.

Eiropas Savienība velta lielas pūles, lai pārtrauktu nelegālo ieceļošanu – pastiprinot kontroli uz ES ārējām robežām un veidojot ciešāku sadarbību ar bēgļu izcelsmes zemēm. Īstenojot attīstības sadarbību, ES cenšas veicināt to, lai dzīves apstākļi nelegālo ieceļotāju izcelsmes valstīs uzlabotos tiktāl, lai viņi nebūtu spiesti pamest savu zemi izdzīvošanas nolūkos.

⁴ Informācija sagatavota pēc: Eiropa. Izglītojošs izdevums jauniešiem. Eiropas Savienība, 2015.

Eiropa pieder mums visiem. Par ko balsosi TU?

Šoreiz es balsošu
par

šoreizesbalsošu.eu

Eiropas Parlamenta
birojs Latvijā

Eiropas Parlamenta birojs Latvijā

Aspazijas bulvāris 28

Tālrunis: 6708 54 60

E-pasts: epriga@europarl.europa.eu

www.europarl.lv

Seko EPBL sociālajos tīklos un uzzini par aktuālo pirmais:

 @eiropasparlaments

 EP_Riga

 Eiroparlaments